

SLOVENSKA vestnik

Letnik XXIX.

Celovec, petek, 7. junij 1974

Štev. 23 [1662]

Enotnost, trdnost in razcvet na temeljih socialističnega samoupravljanja

V Beogradu je prejšnji teden — kakor smo v našem listu že poročali — zasedal X. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Po večdnevni razpravi na plenarnih zasedanjih in v komisijah je kongres izglasoval vrsto resolucij, ki vsebujejo oceno ter smernice in stališča k najrazličnejšim vprašanjem notranjega razvoja Jugoslavije in k perečim mednarodnim problemom. Kongres je izvolil novo vodstvo ZKJ, predvsem pa je bil Josip Broz Tito soglasno izvoljen za predsednika z neomejenim mandatom.

Ta pomembni zbor avantgarde jugoslovanskega političnega življenja so splošno ocenili kot kongres enotnosti in revolucionarne odločnosti. To je v svojem zaključnem govoru poudaril tudi predsednik Tito, ki je dejal, da je pomen tega kongresa v tem, „da je enodušno podprl našo revolucionarno usmeritev v boju za odločilni položaj delavskega razreda in samoupravno združenega dela, za nadaljnjo krepitev enakopravnosti, bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti, za še večjo uveljavitev naše neuvrščene zunanje politike, za okrepitev vodilne družbene vloge zveze komunistov — z eno besedo: za enotnost, trdnost in za nadaljnji vsestranski razcvet SFRJ na temeljih samoupravljanja“.

Zelo obširno je bilo na kongresu govora tudi o zunanji politiki in v tej zvezi še posebej o vlogi, ki jo v tem okviru pripisuje Jugoslavija narodnim manjšinam. To vlogo je nedvoumno orisal že predsednik Tito v svojem uvodnem poročilu, ko je naglasil, da so narodne manjšine mostovi, ki naj zblizujejo narode ter prispevajo k prijateljsstvu in sodelovanju med državami njihove narodne pripadnosti in tistimi, ki so zdaj njihova domovina; zato jim je treba zagotoviti popolno enakopravnost in svoboden vsestranski razvoj.

O teh vprašanjih je bilo zlasti govora v komisiji za mednarodne odnose in zunanjo politiko, kjer so skoraj vsi razpravljavci opozorili tudi na nezadovoljiv položaj manjšin v nekaterih sosednjih deželah, še posebej v Avstriji in Italiji. Obširno je o tej razpravi poročal potem na zaključnem plenarnem zasedanju Bogdan Osolnik, ki je izrecno poudaril, da je komisija posvetila veliko pozornost sodelovanju s sosednimi državami in da je bila pri tem posebno poudarjena vloga narodnih manjšin. „Poudarili smo položaj in pravice narodnosti v naši samoupravni skupnosti in potrebo, da tudi sosedne države v istem duhu spoštujejo pravice pripadnikov naših narodov“. Pri tem je bilo v razpravi posebno govora o položaju manjšin v Avstriji, Italiji, Bolgariji in Grčiji ter je bila poudarjena upravičena skrb Jugoslavije za njihovo usodo, za ohranitev njihove narodnostne biti.

Poleg mnogih drugih pa je na plenarnem zasedanju spregovoril o tem vprašanju tudi predsednik CK ZK Slovenije France Popit, ki je zavzel stališče k zunanjim pritiskom na Jugoslavijo. Poudaril je, da je današnja politična vloga Jugoslavije mnogim trn v peti. Neposredni pritiski proti ozemeljski nedotakljivosti in varnosti Jugoslavije se pridružujejo psihološko-propagandnim manevrom, ki naj bi vzbudili

iz Avstrije se je kongresa udeležila delegacija KPA, ki jo je vodil Erwin Scharf. V svojem pozdravnem govoru je spomnil na čvrsto in nepozabno povezanost, ki je obstajala med avstrijskimi in jugoslovanskimi antifašisti v skupnem partizanskem boju proti nemško-fašistični agresiji. Dejal je, da sta razvoj in graditev socializma v Jugoslaviji vzbujali v Avstriji zmeraj zelo živo zanimanje. Toda tudi sovražniki socialistične Jugoslavije so bili v Avstriji zmerom delavni, je menil Erwin Scharf, v zadnjih mesecih, ko je ZKJ začela novo obdobje socialističnega razvoja in si zastavila nalogo krepiti svojo vodilno vlogo, pa so to delovanje še bolj okrepi.

„Izzivanja, usmerjena proti Jugoslaviji, so šla vstric, z roko v roki z nepopustljivim stališčem do slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji,“ je posebej naglasil vodja delegacije KPA. „Socialdemokratska vlada naše dežele se boji odločno upreti tem pojavom in celo kaže pripravljenost popuščati nemškimi šovinističnim silam na Koroškem in Štajerskem.“ V nasprotju s tem — kakor je dejal Erwin Scharf — pa KPA v akcijskem programu, sprejetem na zadnjem partijskem kongresu, odločno terja popolno izpolnitev določb državne pogodbe, vključno s 7. členom, ki jasno mednarodnopravno navaja pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji.

KONGRES ZKJ POUĐARIL V RESOLUCIJI:

Položaj manjšin v sosednjih deželah je interes in skrb vse jugoslovanske skupnosti

Ena izmed resolucij, ki jih je sprejel nedavni 10. kongres ZKJ, je posvečena boju za mir, enakopravno mednarodno sodelovanje in socializem. V tej resoluciji je posebej govora tudi o odnosih s sosednimi državami ter o problemih narodnih manjšin. Tozadevno je v resoluciji poudarjeno:

Zveza komunistov Jugoslavije meni, da so razvijanje vsestranskega sodelovanja in prijateljski odnos s sosednimi deželami življenjsko pomembni za našo deželo in da predstavljajo eno izmed temeljnih komponent naše zunanje politike. Interes in potreba vseh dežel na tem področju je, da nenehno prispevajo k izboljševanju bilateralnih odnosov in multilateralne sodelovanja.

Politika Jugoslavije do sosedov temelji na načelih enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja, ozemeljske integritete in nevmešavanja v notranje zadeve drugih. Dosežki takšnega sodelovanja so nadvse koristni za Jugoslavijo in sosedne dežele ter vplivajo pozitivno tudi na širše mednarodne odnose.

ZKJ si prizadeva za razvoj sodelovanja s sosedi na vseh področjih, kjer so za to obojestranski interesi in realne možnosti, za odprtost meja, za razvoj obmejnega in drugih področij sodelovanja, ne da bi se ogibala odprtih vprašanj, ki obstajajo v odnosih s posameznimi sosednimi deželami. Stabilne dobrososedske odnose sodelovanja in prijateljstva je mo-

goče uspešno razvijati, če se rešujejo tudi neurejena vprašanja.

V skladu s takšno politiko pripisuje Jugoslavija poseben pomen položaju narodnostnih manjšin, najsi gre za narodnosti v naši deželi, ali za naše narodnostne manjšine v drugih deželah. Socialistična Jugoslavija meni, da vprašanja narodnostnih manjšin ne rešujemo z ozemeljskimi zahtevami, temveč z uveljavljanjem njihovih pravic na narodno individualnost in svoboden ter vsestranski razvoj. Razvoj sodelovanja in prijateljstva med sosednimi deželami olajšuje takšno uveljavitev narodnostnih manjšin in prispeva, da postajajo manjšine čedalje močnejši dejavnik povezovanja med narodi, a ne da jih razdvajajo. Politika asimilacije, neenakopravnega položaja narodnostnih manjšin do zanikanja njihovega obstojanja izziva konflikte in objektivno predstavlja ovire za razvijanje bilateralnih odnosov.

Glede na dosledno politiko enakopravnosti in zagotavljanja svobodnega, vsestranskega in enakopravnega položaja vseh narodnosti v naši deželi, smatra ZKJ in SFRJ za svojo dolžnost in pravico, da opozorita na svoj interes, da bi tudi deli narodov Jugoslavije, ki živijo kot narodnostna manjšina v sosednih deželah, uživali pravice, ki jim pripadajo tudi na temelju listine OZN. Položaj naših narodnostnih manjšin v sosednih deželah je interes in skrb vse jugoslovanske skupnosti.

Proslava ob 500-letnici kmečkih puntov na Slovenskem

V soboto 15. junija bo ob 10. uri dopoldne na ljubljanskem gradu

osrednja proslava

500-LETNICE KMEČKIH PUNTOV NA SLOVENSKEM

v okviru katere bo odkrit monumentalni spomenik vsem kmečkim puntarjem.

Te osrednje proslave vsega slovenskega naroda se bomo udeležili tudi koroški Slovenci.

Za udeležence bo vozil avtobus iz Podjune preko Jezerškega, drugi avtobus pa iz Zilje preko Gur čez Ljubelj v Ljubljano. Interesente prosimo, da udeležbo pravočasno prijavijo na naslov Zveze slovenskih organizacij v Celovcu, Gasometergasse 10, telefon [0 42 22] 32 5 50, kjer bodo zvedeli nadaljnje podrobnosti. Vabimo pa tudi lastnike osebnih vozil, da se pridružijo izletu v Ljubljano ter vzamejo seboj še svoje sosede in prijatelje.

Zveza slovenskih organizacij
na Koroškem

Tudi ÖVP-jevski kandidat se je predstavil na Koroškem

Dobra dva tedna po socialističnem kandidatu dr. Kirchschrägerju je ta teden obiskal Koroško tudi predsedniški kandidat ÖVP, innsbrški župan dr. Luis Lugger. V treh dneh je obiskal celo vrsto krajev ter se povsod priporočil vsem plastem prebivalstva, z „očetovskim“ zagotovitvijo, da bo kot morebitni zvezni prezident imel razumevanje za težnje in želje vsakogar.

Celo za slovensko narodnostno skupnost in njene probleme je našel nekaj trenutkov in nekaj besed.

Samo so te besede izzvenele dokaj čudno, ko je v zvezi z zakonom o dvojezičnih napisih menil: „Če kakšen zakon ni izvedljiv, je naloga zvezne vlade, da predloži nov zakon, ki ga bodo vsi sodržavljani razumeli in priznali in pri katerem bo zagotovljeno soodločanje prizadetega prebivalstva.“

Ali bo torej kot najvišji čuvar zakonitosti enostavno ovrgel vsak zakon, proti kateremu bi oponiral del prebivalstva? Tudi tedaj, če bo „odpor“ takšen, kakršen je bil in kakor je nastal zaradi dvojezičnih napisov? Potem je vsekakor težko verovati njegovemu pozivu, ko je dejal: „Čuvajmo se tistih, ki kršijo zakon!“ Zloglasni pogromi nacionalističnih in neonacističnih vandalov proti dvojezičnim napisom so bili brez dvoma edinstvena demonstracija kršenja zakonov in negiranja pravnega reda. Le-teh pa dr. Lugger gotovo ni mislil, kajti sicer ne bi mogel zatrjevati, da „je domovinska zvestoba Korošcev zgledna za vsa Avstrijo“, ko pa je vendar splošno znano, da so uradni dvojezični napisi leta 1972 padli prav v imenu te „domovinske zvestobe“.

V zadostni „distanci“ od „vročih tal“ je k manjšinski problematiki zdaj na tiskovni konferenci na Dunaju spregovoril tudi socialistični kandidat dr. Kirchschräger. Od sedanjega dela treh komisij (ali je imel v mislih tudi že „koroško omizje“?) pričakuje zmanjšanje čustvene vznemirljivosti, potem pa bi morala skupaj z ukrepi za pospeševanje manjšine biti možna tudi popolna izpolnitev državne pogodbe. Vendar pa je takoj dodal, da manjšinskih problemov ni mogoče rešiti v kratkem času.

Seveda: od podpisa državne pogodbe je minilo „komaj“ 19 let in manjšinska določila senžermenske pogodbe je Avstrija prevzela „še le“ pred dobrim polstoletem; torej res še ni imela časa, da bi izpolnila svoje obveznosti.

Miselnost fašizma še živi

POŠIROKEM SVETU

Tri velike prireditve in proslave pomembnih obletic so bile minulo nedeljo, na katerih so visoki jugoslovanski predstavniki spregovorili o stvareh, ki so važne tako za Jugoslavijo in njene narode kakor tudi za mednarodno skupnost.

● V Drvarju so proslavljali 30-letnico zgodovinske drvarske bitke, v kateri so prebivalci tega kraja preprečili hitlerjevskim enotam, da bi uničile vrhovno vojaško in politično vodstvo porajajoče se nove Jugoslavije.

● V Trbovljah so se spominjali dogodkov pred 50 leti, ko je slovensko delavstvo odločno obračunalo s takratno fašistično „Orjuno“.

● V Ljutomeru pa so slavili občinski praznik ter se spominjali boja proti okupatorju ter uspehov pri povojnem razvoju teh nekdanj silno zaostalnih predelov.

V Drvarju je na zaključni slavnosti govoril predsednik Tito, ki je izrekel zahvalo vsem tislom, ki so pred 30 leti žrtvovali življenje, da so preprečili nemški desant na glavni štab narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. Mestu Drvar je podelil red narodnega heroja ter poudaril, da je to resnično mesto heroja; junaško ljudstvo Drvarja in njegova junaška mladina zaslužita občudovanje ter hvaležnost vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. „Kako težko je, če pomislimo na to, da so zavestno dajali svoja življenja, danes pa ne morejo videti tistega, za kar so se žrtvovali. Dali so velik prispevek za vse to, kar imamo. Sadovi njihovega boja so vidni po vsej državi in tudi ves svet ve zanje. Zato jim mora biti hvaležen vsak naš občan, vsi narodi naše socialistične skupnosti.“

Danes je Jugoslavija prerojena, je dejal predsednik Tito. To je industrijsko močno razvita država, z modernim kmetijstvom, s socialističnim duhom, z novimi ljudmi, ki pogumno gledajo v svojo prihodnost, saj so ustvarili temelje za nadaljnji napredek v svoji državi. Kot glavni pogoj za ta razvoj v preteklosti in tudi v prihodnje je naglasil enotnost ter dejal: Ob tej priložnosti želim reči in vsem položiti na srce, naj varujejo slavne tradicije in pridobitve osvobodilne vojne. To pa sta predvsem bratstvo in enotnost. Naša država bo vse močnejša, vendar moramo paziti, da nikoli več ne bo ekscesov, kakršni so bili pred letom dni ali pred dvema letoma. In še posebej je pozval: „Varujte bratstvo in enotnost naših narodov!“

V Trbovljah je na osrednji proslavi govoril sekretar izvršnega komiteja CK ZKJ Stane Dolanc. Spomnil je na junaški spopad slovenskega delavstva pred 50 leti s fašistično „Orjuno“ in na dokončni obračun delavskega razreda Jugoslavije s fašisti in njihovimi zavezniki med zadnjo vojno.

Zgodovina ne pozna politične doktrine, ki bi naredila človeštvu več hudega in ki bi terjala več nedolžnih žrtv, kot je to naredil fašizem, je naglasil Stane Dolanc. Njegov pohod v Italiji, Nemčiji, Španiji, Avstriji, Madžarski, Romuniji, Bolgariji in še mnogokje je povzročil drugo svetovno vojno. Padli so milijoni žrtv na frontah, v partizanskih, osvobodilnih in drugih akcijah odpora, v koncentracijskih taboriščih in zaporih. „Ko

se je leta 1945 končala druga svetovna vojna, gorje, žrtve, krivice, na prelito kri, bi človek pomislil, da smo ljudje kot razumna bitja, če nič drugega, vendarle spoznali in dojeli, kaj je fašizem in kakšne so njegove posledice. Žal pa ni tako. Danes spet lahko srečujemo sledi fašistične golazni po mnogih državah sveta.“

Med pojavi, ki v današnjem svetu resno opozarjajo, da ideologija fašizma še živi, je Dolanc omenil tudi grožnje manjšinam z nasiljem in uničenjem ter ugotovil, da mednarodni reakciji pride prav vse, s čimer misli, da bi lahko zaustavila ali vsaj zavrla zmogoviti pohod idej socializma, demokracije in miru. To mednarodno reakcijo — kakor je dejal — pa vede ali nevede podpirajo tudi

vsu tisti, ki se sicer imajo za demokrate, dopuščajo pa, da se pod njihovim okriljem rojevajo in razvijajo fašistične ideje.

Na proslavi v Ljutomeru pa je govoril predsednik republiške konference SZDL Slovenije Milija Ribičič, ki je opozoril na tri največje vrednosti nedavnega kongresa ZKJ. Prva je izpričano zaupanje v človeka, v moč in sposobnost delovnih ljudi, ki se združujejo v delu, da bi živeli boljše. Zaradi tega zaupanja, kakor je dejal predsednik Ribičič, je samoupravljanje na tem kongresu dobilo zgodovinsko bitko. „Druga velika vrednost in pridobitev kongresa je visoka stopnja enotnih pogledov na bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije, usmeritev ZKJ na to, da bi živeli vsi narodi Jugoslavije v sožitju, zaupanju, solidarnosti, spoštuječ kulturo, jezike in hotenja po hitrejšem gospodarskem in kulturnem napredku vsakega posebej in vseh skupaj. Tretja, zelo pomembna prvina pa je neuvrščenost kot trajna osnova mednarodne politike Jugoslavije, kajti — kakor je poudaril predsednik Ribičič — „kongres je pred našo in svetovno javnostjo do kraja razgrnil sedanji pomen in vlogo neuvrščene politike kot nove oblike za mir, družbeni napredek in socializem ter sredstvo za premagovanje blokovskih nasprotij“.

Tudi Madžarska si prizadeva za popolno enakopravnost narodnih manjšin

Petrovo selo v Železni županiji na Madžarskem je bilo prizorišče letošnjega 6. narodnostnega dneva, tradicionalnega letnega srečanja Slovencev, Hrvatov in Nemcev, ki žive v zahodnem predelu Madžarske. Doslej so bila ta srečanja povečini v Porabju, kjer živi okrog 6000 Slovencev. Tokrat pa so se odločili za Petrovo selo (Szenpeterfa), ki je jezikovno središče kakih 12.000 Hrvatov.

Od skupnega števila kakih 1200 prebivalcev tega kraja, ki leži neposredno ob avstrijski meji, je kar 90 odstotkov Hrvatov, medtem ko se v krajih Hrvaški Židany, Hrvaške Šice, Gornji in Mali Matar, nadalje v Nardl, Priski in Rastini, v Bereku, Božuki, Hrvaškem Nadayu in drugod hrvaški življel počasi že staplja z večinskim narodom. V mnogih od teh krajev obvladajo materinski jezik, ali bolje rečeno narečje gradiščanskih Hrvatov, le še starejši ljudje. Nasprotno pa zlasti v Petrovem selu prebivalci še vedno skrbno negujejo materinski jezik in običaje svojih prednikov.

Glavni vzrok za proces postopne asimilacije, ki pa jim je nihče ne vsiljuje, vidijo poznavalci razmer v zelo krških vezeh tako med gradiščanskimi Hrvati na Madžarskem in v Avstriji kakor tudi med Hrvati in Slovenci na tem področju. Zato so bili v Petrovem selu tem bolj veseli letošnjega srečanja, ki bo gotovo pozitivno vplivalo na utrjevanje narodne zavednosti in predvsem na poglobitev stikov med tamkajšnjimi narodnostmi.

Proces asimilacije poskušajo zajeziti tudi pristojni dejavniki na Madžarskem (pri nas na Koroškem na žalost doživljamo ravno obratno!). Glede tamkajšnjih Slovencev so se razmere v zadnjih letih že bistveno izboljšale, na letošnjem srečanju v Petrovem selu pa so bili tozadevni koraki napravljeni tudi glede Hrvatov, ki jih prav tako vzpodbujajo, da bi navezali tesnejše stike in sodelovanje z matičnim narodom. Tako je sekretar županijske Domovinske fronte kot glavni govornik manjšinam posebej zagotovil svoboden narodnostni razmah in popolno enakopravnost z večinskim narodom. Generalni sekretar Demokratične zveze Južnih Slovanov pa je udeležencem srečanja in še posebej gradiščanskim Hrvatom na Madžarskem nedvoumno povedal, da nastopa za manjšine na Madžarskem še bolj ugodno obdobje neoviranega jezikovnega in kulturnega razvoja. Glavno žetev tako zastavljenega dela bo nedvomno imela mlada generacija, ki bo zato znala še bolj ceniti prizadevanja Madžarske za popolno enakopravnost narodnosti z večinskim narodom.

Obzorja na Koroškem se še bolj jasno. O tem, kako namerava avstrijska socialistična stranka v prihodnje reševati nekatera odprta vprašanja slovenske narodne skupnosti, je te dni dopolnil deželnega glavarja Wagnerja, ki je bil že doslej dovolj jasen, še kancler Kreiskyju.

V intervjuju za strankino glasilo Kärntner Tageszeitung je prejšnji četrtek izjavil, da „bodo pričeli na novo postavljati dvojezične krajevne table šele potem, ko bo komisija za krajevne table dokončno končala delo“. Sicer pa si stranka prizadeva za „obsežno rešitev“ celotnega kompleksa vprašanj in ne misli več na „samobod“. Zato se morajo domeniti vse tri stranke v parlamentu oziroma vsaj dve. Kontaktni odbor pa bo še naprej sistematično proučeval pereča vprašanja s predstavniki manjšine, ki so njegovi člani.

ZVEZNA ALI POKRAJINSKA ZADEVA?

Na vprašanje neodvisnega dnevnika Kleine Zeitung, ali je manjšinska politika še naprej zvezna zadeva in kaj bo vlada storila v zvezi z dvojezičnimi kra-

jevnimi tablam, je kancler dejal, da so manjšinska politika in manjšinska vprašanja sicer stvar zveze, vendar ne absolutno, saj brez „intenzivnega sodelovanja z deželo, v kateri manjšina živi, ne more priti pri nobenem manjšinskem problemu do rešitve“. O dvojezičnih napisih, je dejal kancler, pa se ukvarjata intenzivno dva gremija; pri tem je imel očitno v mislih študijsko komisijo (komisijo

južnokoroških krajev „naredila napako“, in s tem skesano ugotovil, da ima opozicija, predvsem pa velikonemški krogi, ki grade svojo protimanjšinsko politiko prav na tem „nedemokratičnem spodrsrlaju“, prav in da je treba temu primerno spremeniti strankarsko taktiko.

Pri tem je seveda znano, da sta ljudska in svobodnjaška stranka skupaj z „nadstrankarsko“

njenih prebivalcev in seveda tudi nemških Korošcev oziroma velikonemških krogov v tej pokrajini, je odgovor dokaj jasen: zvezna. Kot tako jo je v svojih najnovejših izjavah ocenil tudi koroški deželni glavar Wagner. Kadar opozicija razpravlja „na višji ravni“, seveda ne more zanikati te resnice.

V ZAČARANEM KROGU

Najnovejša izjava dr. Kreiskega, češ da je potrebno „intenzivno sodelovanje s pokrajino, kjer manjšina živi“, skuša to stvar spet vrniti navzdol, torej tja, kjer skušajo očitno obiti določila avstrijskih obveznosti z najrazličnejšimi posegi, ki jih državna pogodba ne vsebuje. To je spet pogrevanje stare igre ping-pong z očitnim namenom, da bi resno, zavestno reševanje manjšinske problematike zavlačevali in jo pogojevali z novimi okoliščinami, ki da jih je pač treba upoštevati v demokratični državi, posebno „mnenje ljudstva“, tj. večine, v našem primeru nemško nacionalistično nastrojene večine na Koroškem.

Srečko Panič

(Večer, Maribor, 28. 5. 1974)

Ping-pong diplomacija

za krajevne table) in kontaktni odbor. „Preden ta dva ne bosta prišla do sklepov, ne bomo storili ničesar,“ je dejal. In vse, kar se bo zgodilo pozneje, bo odvisno od „izdelanih rezultatov“ teh teles.

Sicer pa se je šef avstrijske socialistične stranke in vlade te dni tudi dokaj jasno opredelil na medstrankarskem pogovoru po televiziji, ko je priznal, da je socialistična stranka s sprejemom znanelega zakona o postavitvi dvojezičnih krajevnih napisov v 205

Kärntner Heimatdienst odločna zagovornika obveznega ugotavljanja manjšine in da je „študijska komisija“ v bistvu tudi predložila nekakšen kalup, po katerem naj bi to dosegli, četudi je vso stvar ovila v nekakšno „posebno ljudsko štetje“.

V najnovejših izjavah pa se znova vsiljuje vprašanje, čigava zadeva je manjšinska politika? Ker je avstrijska državna pogodba s 7. členom, ki terja globalno zaščito manjšine, stvar cele Avstrije, neodvisno od volje in želja

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Nixon bo prihodnji teden potoval na Bližnji vzhod, kjer naj bi poleg Egipta obiskal tudi še Saudsko Arabijo, Iran, Izrael, Jordanijo in Maroko. Na poti na Bližnji vzhod se bo ustavil v Avstriji, in sicer v dneh od 10. do 12. junija v Salzburgu, kjer se bo sestal tudi s kanclerjem Kreiskym. V zadnjih dneh junija pa bo predsednik Nixon odpotoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo, kamor bo prispel 27. junija, torej teden dni pozneje, kot je bilo prvotno predvideno. Obisk bo trajal približno teden dni ter se bo Nixon pogovarjal z najvišjimi sovjetskimi voditelji. Sovjetska tiskovna agencija je v tej zvezi zapisala, da bo obisk „v skladu s sporazumom o ameriško-sovjetskih srečanjih na najvišji ravni“. Nixon je povabil v Sovjetsko zvezo glavni tajnik sovjetske partije Leonid Brežnjev, ko je lani bival na obisku v Ameriki.

LJUBLJANA. — Predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher je pred dnevi obhajal svoj 60. rojstni dan ter je bil deležen številnih čestitk. Posebno počastitev je doživel v Beogradu, ko mu je priredil intimno večerjo predsednik SFRJ Josip Broz Tito in katere so se udeležili najvišji predstavniki vseh jugoslovanskih republik. Sergej Kraigher sodi med vodilne slovenske revolucionarje ter že dolgih štirideset let neumorno deluje za partijo. Med narodnoosvobodilno borbo je bil med vodilnimi funkcionarji in po osvoboditvi je vedno zavzemal visoke položaje tako na republiški kot tudi na zvezni ravni. Do izteka prejšnje poslanske dobe je bil predsednik slovenske skupščine, zdaj pa je bil izvoljen za predsednika predsedstva Socialistične republike Slovenije.

ZENEVA. — V okviru ženevskih pogajanj o Bližnjem vzhodu so se po podpisu sirsko-izraelskega sporazuma o ločitvi čet na Golanu začeli pogovori o podrobnostih izvajanja tega sporazuma. Ameriški zunanji minister Kissinger se je po več kot mesec dni trajajoči posredovalni misiji, ko je skoraj dnevno potoval iz Sirije v Izrael in spet nazaj, vrnil v Washington, kjer je predsedniku Nixonu poročal o uspehu svojega delovanja na Bližnjem vzhodu. Glede nadaljnjih pogajanj v Zenevi pa so se sporazume tudi palestinske osvobodilne organizacije, ki so poudarile, da bodo na sodelovanje na mirovni konferenci privolile samo tedaj, če bodo na tej konferenci razpravljali o celotnem palestinskem problemu in ne le o Palestincih kot beguncih.

PRINCETON. — Če bi bile v Ameriki zdaj predsedniške volitve, bi po rezultatih, ki jih je pokazala anketa Gallupovega inštituta, senator Kennedy kot demokratiški kandidat premagal republikanskega kandidata, sedanjega podpredsednika Forda. Kennedy bi po teh ugotovitvah dobil 50, Ford pa samo 39 odstotkov glasov, medtem ko ostalih 11 odstotkov udeležencev ankete ne bi glasovalo za nobenega izmed teh dveh kandidatov. Posebno močno so se za Kennedyja opredelili katoličani (namreč 63%), medtem ko so dali protestanti več glasov (47%) Fordu. Kennedy je tudi bolj priljubljen med mladimi volivci, saj se je v njegovo korist izreklo 66 odstotkov anketiranih, ki so stari 18 do 29 let.

RIM. — Organizacija OZN za kmetijstvo in prehrano (FAO) opozarja na nevarnost, da bi se čez 10 let kakšnih 700 milijonov ljudi iz 34 držav lahko znašlo pred hudo lakoto. Če se bosta povpraševanje in pridelovanje hrane v razvijajočih se deželah nadaljevala v sedanjem tempu, bo tem državam leta 1985 manjkalo 85 milijonov ton žitaric. Položaj pa se lahko še poslabša, če se ponovi slaba letina iz leta 1972. Po mnenju FAO bi bila edina rešitev v ekspanziji pridelovanja hrane.

BUENOS AIRES. — Agencija Telam je objavila vest, da bo Argentina v „razumnem času“ postala jedrska sila. Uradno glasilo peronističnega jedrska pa piše, da se je Argentina že lotila nujnih korakov, da bi postala prva jedrska sila v Latinski Ameriki. Prav tako pa se na izdelavo jedrske bombe pripravlja tudi Brazilija. V uradnih sporočilih argentinske vlade je poudarjeno, da bo jedrska energija uporabljena izključno v miroljubne namene.

NEW YORK. — Varnostni svet OZN je podaljšal mandat mirovnim silam Združenih narodov na Cipru za nadaljnjih šest mesecev. Medtem je prišlo med Grčijo in Turčijo do ostrejših nastopov tudi glede Cipra ter se v obeh državah odvija živahna razprava o tem, ali naj bi prišlo do delitve tega že toliko časa osporavanega otoka. Ciprski predsednik Makarios pa je zavrnil vsako možnost federativne, kantonalne, regionalne ali kake druge ureditve, ki ne bi upoštevala enotne, nedeljive države. Poudaril je, da ciprski Grki ne bodo privolili v delitev in tudi ne bodo popustili pred grožnjami in pritiskom.

Slovenski gledališčniki iz Trsta so gostovali v štirih jugoslovanskih republikah

Stalno slovensko gledališče iz Trsta — ki je pred nedavnim obiskalo tudi koroške Slovence v Bevkovim Čedermacom — je bilo na tritedenski turneji po Jugoslaviji, kjer

se je izredno uspešno predstavilo v štirih republikah: Sloveniji, Hrvaški, Makedoniji in Srbiji. V okviru svoje turneje so imeli tržaški gledališčniki 12 predstav z delom De Filipa „Božič pri Cuppiellovih“ ter dve predstavi z Asturiasovo „Torumbo“.

Povsod, kjer so nastopili, so slovenski gledališki umetniki iz Trsta pokazali visoko raven svojega gledališča. O tem pričajo navdušene kritike vodilnih listov v vseh štirih republikah. Še posebno pa je o tem govoril prisrčni sprejem, ki so ga bili Tržačani deležni na vsaki posamezni prireditvi. Zanimanje za goste iz zamejstva in za njihovo kulturno poslanstvo je bilo še toliko večje, ker je pričlo do tega gostovanja ravno v času, ko je v odnosih med Jugoslavijo in Italijo prišlo do resnih zastojev vsled nastopa italijanske vlade glede bivše cone B, ne nazadnje pa tudi zaradi neodgovornih izpadov nacionalističnih in neofašističnih sil proti slovenski narodnosti skupnosti, ki so dosegli nov višek v hujskaški izjavi neofašističnega prvaka Almirante, ki je javno grozil in pozival, da je treba Trst „očistiti slovenskega bacila“.

Hkrati ko beleži zavirljive umetniške uspehe, pa preživlja Stalno slovensko gledališče v Trstu kritično stanje, polno mračnih perspek-

tiv za prihodnost, saj mu naravnost grozi konec, če ne bo dobilo že tolikokrat obljubljenega državnega podpore. Slovensko gledališče v Trstu upravlja poseben konzorcij, ki ga sestavljajo zastopniki društva Slovenskega gledališča, tržaške občine, tržaške pokrajine in deželne uprave Furlanije-Juljske krajine. Na podlagi sporazuma iz leta 1970 omenjeni partnerji prispevajo dogovorjena sredstva za slovensko gledališče, kateremu dežela z zakonom priznava status primarne kulturne ustanove.

Povsem drugače pa v odnosu do te slovenske ustanove ravna država, ki je gledališču formalno sicer priznala status „izredne pobude“ in s tem tudi omogočila, da prejema gledališče prispevek iz osrednjih državnih skladov — ministrstva za turizem in predstave. Ta prispevek države je namreč, kakor so povedali predstavniki gledališča, „sramotno nizek“. Več let je znašal 10 milijonov lir letno, sedaj pa so ga povišali na 15 milijonov lir, kar pa je še vedno simbolična vsota v primerjavi z resničnimi potrebami oziroma izdatki gledališča. In to kljub temu, da bi po italijanskih predpisih morala država kriti 60 odstotkov vseh stroškov stalnih gledališč, torej tudi slovenskega gledališča v Trstu, preostalih 40 odstotkov pa krajevne ustanove.

Lukanov dnevnik ali „evangelij“

Blagor koroškim Slovincem, njih zveličanje je zagotovljeno. Tako bi lahko vzkliznili, ko je te dni zagledala luč sveta knjižica z naslovom „Iz dnevnika Pokrznikovega Lukana“. Kajti v razliko od vseh drugih svetopisemskih ljudstev in narodov, ki se morajo zadovoljiti z zapiski štirih evangelistov, smo mi zdaj dobili še poseben „Lukanov evangelij“, ki nam bo izgladil in morda celo z rožicami postal pot v večni raj.

Gre za zbirko „umotvorov“, pri katerih je težko prepoznati, ali naj bi bila to politična satira ali so to pamfleti. Vsekakor pa je avtor dosleden v enem pogledu: s svojega samozvanskega prestola udriha na vse strani in maha po vseh — le samega sebe še ni krcnil po nosu, čeprav bi bilo to potrebno in upravičeno vsaj v tolikšni meri, kolikor si on samovoljno lasti vlogo sodnika nad vsemi drugimi.

Sicer pa je bilo škoda časa in truda, če bi hoteli podrobneje ocenjevati njegovo knjigo, kakor je tudi škoda papirja, na katerem so tiskani ti bolešni izlivi s kompleksi preobremenjenega posebnega. O kakšni literarno-umetniški vrednosti namreč niti pri najboljši volji ni mogoče govoriti; glede vsebinske „izpovedi“ pa je treba ugotoviti, da je verjetno težko najti še kak primer, kjer bi bilo na enem kraju zbranih toliko „polresnic“

ter zavestnega zamolčanja in demagoškega manipuliranja dejstev.

Zato ni povsem odveč vprašanje, komu koristi taka „literatura“? Koroškim Slovincem in njihovemu vse prej kot lahkem boju gotovo ne; pa tudi ne njihovemu prizadevanju, da bi za ta boj našli zaveznike. Torej bi bilo namene in cilje treba iskati drugje.

Po jezikovni plati morda niti ni izključeno, da se bodo tega hotenega ali nehotenega prispevka poslužili tisti, ki v naših narečjih vidijo „dokaz“ da koroški Slovinci sploh nismo Slovenci. V tem primeru bi bilo očetu Pokrznikovega Lukana že precej gotovo vsaj častno članstvo v kakšni vindišarski družini; ali pa celo landsmannschafsko odlikovanje „Dank der Heimat“.

Janka Messnerja poznamo kot sposobnega slavista in spretnega publicista, čigar (navočene in tudi nenavočene) prispevke smo v našem listu z veseljem objavljali. Njegov Pokrznikov Lukan pa je krenil po poti, na kateri mu ni več mogoče slediti niti z njim razpravljati. Kajti tam, kjer je zlobno podtikovanje in nizkotno blatenje povzdignjeno v „evangelij“, ne more biti prostora za nobeno drugo mnenje, za nobene stvarne argumente. Škoda, res škoda!

Neizpolnitev člena 7

vzbuja dvom v demokratično ureditev Avstrije

V Gradišču na Kozjaku je bila minulo nedeljo velika slavnost, s katero so počastili 30-letnico ustanovitve legendarnega Lackovega odreda, ki je prav v teh krajih bil hude boje med narodnoosvobodilno borbo. Slavja so se poleg nekdanjih borcev in aktivistov ter domačinov udeležili tudi številni predstavniki družbenopolitičnega življenja Slovenije, prav tako pa tudi zastopniki avstrijskih in madžarskih partizanov, s katerimi so borci Lackovega odreda vodili skupne boje proti nacističnim enotam.

O borbah Lackovega odreda je na slavnosti govoril predsednik pripravljalnega odbora proslave Ivan Verboten. Med drugim je omenil tudi boje te partizanske enote na sosednjem avstrijskem ozemlju in tako zavrnil nedavne izjave zunanjega ministra dr. Kirchschrägerja, ki je hotel zanikati partizanski boj na Koroškem in Štajerskem.

Slavnostni govor je imela sekretarka za kulturo in prosveto v izvršnem svetu SR Slovenije Ela Ulrih-Atena. V svojem govoru se je dotaknila tudi položaja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in Avstriji. Naglasila je, da so irendentične zahteve Italije po nekdanji coni B vzbudile enoten odpor tako jugoslovanskih narodov kot napredne italijanske javnosti. Glede Avstrije pa je poudarila, da neizpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe glede pravic slovenske manjšine na Koroškem vzbuja dvom o resnično demokratični ureditvi Avstrije.

Jurčičev „Jurij Kozjak“

je preveden že v 50 jezikov

Letos poleka sto deset let, kar je izšla pri Mohorjevi družbi povest Josipa Jurčiča „Jurij Kozjak, slovenski janičar“. Ob tej priložnosti je napisal Božidar Borke v ljubljanskem „Delu“ daljši članek, iz katerega povzemamo tudi naslednje podrobnosti.

Svojo povest o Juriju Kozjaku je napisal Jurčič še kot dijak, ko mu je bilo komaj dvajset let, kar je bilo

v tedanjem slovenskem literarnem krogu edinstven pojav. Vendar pa v letu 1864 ni mogel nihče slutiti tega, kar je mogoče zapisati ob 110. obletnici izida te Jurčičeve večeriške povesti: po številu prevodov v tuje jezike je „Jurij Kozjak“ dosegel rekordno število ter se nobeno, tudi mnogo kvalitetnejše slovensko delo v tem ne more primerjati z njim — preveden je namreč že v petdeset tujih jezikov.

Glavna zasluga pri tem gre nedvomno dr. Ferdinandu Koledniku, ki si je za enega svojih življenjskih ciljev zastavil, da ne bo prej miroval, dokler „Jurij Kozjak“ ne bo preveden v petdeset jezikov. Sam ga je prevedel v hrvaščino, francoščino, angleščino, nemščino in latinščino, poleg tega pa je skrbel, da je ta list iz obsežne knjige slovenske književnosti našel pot tudi še do mnogih drugih narodov. Njegov francoski prevod je izšel že v širih knjižnih izdajah, dvakrat pa kot časniški podlistek. Stodesetletnica „Jurija Kozjaka“ pa mu je prinesla še nadajnji uspeh: tretjo izdajo njegovega italijanskega prevoda. Sicer pa sta bila francoski in angleški prevod verjetno najboljša posredovalca za vslop Jurčiča v množico drugih literatur, tudi takih, ki se je v njih nemara prvič oglašil odmev slovenskega slovsiva. Tudi to pridobivanje prevajalcev je sad prizadevanj dr. Kolednika.

Jubilejna razstava v Domu umetnikov

Celovški Dom umetnikov (Künstlerhaus) obhaja letos svojo šestdesetletnico in je za ta svoj „praznik“ pripravil posebno jubilejno razstavo, katere častni pokrovitelj je deželni glavar Leopold Wagner.

Razstava, ki jo bo danes ob 17.30 uri odprl deželni glavar Wagner, bo posredovala zanimiv prerez skozi šestdesetletno ustvarjanje koroških likovnih umetnikov. Obiskovalcem bo predstavila izbor dosežkov nekdanjih in današnjih koroških ustvarjalcev in tako nudila pester pregled domače umetnosti vse od leta 1914 do danes.

Ta brez dvoma zanimiva razstava bo odprta do 7. julija dnevno od 9. do 12. ter od 14. do 19. ure.

TONE SVETINA

231

LUKANA

TRETJA KNJIGA

„Hvalita, da je dobro, in jesta, če pa kaj ustrelim, me kregata! To je ženska narava!“

Nekoč jih je mimogrede obiskal Jelovčan in prenočil. Potolažil je Travnikarja, da bo divizija spel prišla, in jim povedal obilo novic, da so imeli ves teden dovolj za pogovor.

O Božiču je zamelo. Upanje, da bo prišel Primož, je usahnilo med snežinkami, ki so zasipale drevje, gazi in poti ter prekrile ves gorski svet s težko prehodno belino. Zdaj je stala Ana kar naprej pri oknu in se ozirala na edino gaz, ki je držala k hiši. To gaz je napravil Travnikar, ko je odhajal na lov. Mati ga je zaman oštevala, da bi bil lahko doma, da je star in neumen in podobno. Grozila mu je, da ne bo več pekla divjačine in da je zadnji čas, da zakolje prašiča. Potem pa so doumele njegovo vnemo. Neko popoldne, ko je zunaj brila strupena sapa, se je z ivjem v brkih prismejalo obisto:

Vse tri so ga histopile, ko je žarečih oči snel nahrbtnik. „Pa sem jo le, kuno!“

Izvrlekel je vitko trupelce s svilenim kožuhom, osteklenimi očmi in zlato liso pod vratom.

„Ta je zate, Ana; pobožaj jo, da boš videla, kako mehko dlako ima!“

„Nikarte no, oče Travnikar!“

„Zate jel! Pa še ustrojil ti jo bom, saj tudi to znam. Lani sem ujel eno za Tinko, kar pokaže naj ti, kako dobro sem jo obdelal.“

Vzela je kuno v roke in šla z dlanmi po nežni, svileni dlaki. Ni vedela, kako naj se zahvali. Travnikar je bil ves blažen, ko je videl, kako je ginjena.

Ko se je najedel in napil, je sedel k peči na stol in začel žival dreti.

„Za našo mamo sem že poskrbel: ustrelil sem ji lisico, pa ne eno, dve! Za vsako ramo eno! Pa ji ležita v omari in molji ju jedo! Pravi, da ni gospa, še v cerkev ne gre z njima. Pa boji se, da ne bi postalo preveč očitno, da ima za moža divjega lovca!“

„Oče, jaz pa obožujem lovce! Naj bo divji ali domač, samo da kaj ujame! Takega lovca, kol ste vi, najbrž ni pod gorami!“

Travnikarju je hvala iz Aninih ust dobro dela.

„Da me vsaj ti pohvališ... Naši dve pa mi vedno branita!“

„Bojita se za vas, oče, in tudi jaz se bojim. Pomislite, kaj bi lahko bilo z nami, če bi se vam kaj pripetilo! Tri ženske imate na skrbi in poln hlev živine, pa bolnišnico na Jelovici pa kurirje, vosovce, ljudsko oblast, partijo, pa še odbornik ste povrh!“

Travnikar je kar rastele spričo svoje pomembnosti.

„Daj, prinesi ga frakeljca, Tinka, vsak dan se ne ujame kuna! Je že tako: kdor spi, ne ulovi.“

Zvrnil ga je nekaj frakeljcnov, in še topleje mu je bilo pri srcu, mama pa se je hudovala:

„Lov in partijal! Vse, kar ni treba! Raje bi šel v cerkev in k spovedi, delal pokoro.“

„Tiho, Jera, s farji je konec, da veš!“

Kuna je še poglobila Travnikarjevo prijateljstvo z Ano. Ko je pritisnil mraz, so se vsi trije s Tinko najrajši valjali za

pečjo, mati pa jim je kurila z butarami in jim stregla. Včasih pa je godrnjala:

„Ti in tisti kosmati Marko s kučmo, ki cerkve podira in tako nemarno kolne, bosta gorela najgloblje v peklu!“

„Čez minerce pa nič!... Marko bo za botra, ali ne, Ana?“

„Seveda,“ je žalostno potrdila in dostavila: „Če bo ostal živ...“

Padel je Tomo, od Jelovčana so zvedeli, da je padel tudi Mihajlo... Nekaj dni je bila žalostna, da je ni moglo nič potolažiti. Njeni prijatelji so izginjali...

Vsak dan je trepetala, da bo kdo prinesel zlo vest, da je padel kdo od najbližjih — Primož, Vojko, Travnikarjev... Včasih je pomislila tudi na mamo. O njej ni bilo nobenega glasu. Izvedela je samo, da jo je major Wolf poslal v delovno taborišče. In zdaj je skušala pozabiti in odpustiti vse slabo iz minulosti. Zaupala je vase in v svojo srečo. Upanje ji je vlivalo novih moči.

Na božični večer se je nebo zvedrilo, gore in gozdovi pa so se zalesketali v prelestni luči. Streljanje v daljavi je potihnilo, kot bi bil na bojiščih kratek premor. Mati je Travnikarja nagnala v gozd po drevesček.

Čeprav je robantil, da on kot komunist in odbornik ne bo sekal božičnega drevesčka, je le vzela sekirico in nahrbtnik in zagazil v sneg. Še s praga je vpila nanj mati:

„Ne bodi no tako zagrizen, saj še tisti, ki so v hosti, hodijo v cerkev! Potico boš pa jedel, kajne?“

„Seveda, potico pa že in meso tudi... in žganje bom pil. Pa ne samo o božiču, vsak dan, ko bomo napravili komunizem.“

„Še to ti bodo vzeli, kar imaš, dali pa ti prav gotovo ne bodo nič!“

Občni zbor SPD Radiše - uspešno delovno leto

Slovensko prosvetno društvo Radiše je pretekli petek pri Traverju na Radišah izvedlo svoj redni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število članov in prijateljev društva. Predsednik Šimej Wrulich pa je med udeleženci občnega zbora pozdravil tudi pesnika Valentin Polanška in Andreja Kokota, ki sta ob tej priložnosti — po občnem zboru — brala iz svojih del.

Delovno poročilo je podal tajnik društva, učitelj Tomaž Ogris. Iz njegovih izjav je bilo razvidno, da radiško društvo sodi med najaktivnejša slovenska prosvetna društva na Koroškem, saj je v pretekli poslovni dobi, to je v teku enega leta izvedlo trideset kulturno-prosvetnih akcij. Pri tem je treba posebej naglasiti, da so to bile večinoma prireditve, ki so jih radiški prosvetlaši pripravili sami, medtem ko so nekatera gostovanja sosednjih društev in tudi iz malične Slovenije bila izvedena v okviru meddruštvene kulturne izmenjave. Tako so Radišani imeli v gosteh moški pevski zbor Angel Besednjak iz Maribora, moški pevski zbor Grafika iz Ljubljane, komorni moški zbor iz Kroke, izmed sosednjih prosvetnih društev na Koroškem pa so na Radišah gostovali igralci SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni z igro Stari grehi, igralci „Bilke“ iz Bilčovsa z igro „Ženitev“. Razen tega je na Radišah gostoval zbor graških študentov. Radišani pa so v minulem letu sami pripravili igro Domen, s katero so se najprej predstavili domači publiko, nato pa so gostovali še v Št. Primožu, v Bilčovsu in na Trati. Tudi pevski zbor radiškega prosvetnega društva je v preteklem letu izvedel vrsto nastopov, tako v domačem kraju, kot pri centralnih prireditvah SPZ. Svojo pesem pa je ponesel tudi v Dolino pri Trstu in v Čedad v Beneški Sloveniji. Razveseljivo je, da so v preteklem letu na Radišah, poleg obstoječega, ustanovili še pevski zbor „Radiški fantje“, ki je izvedel že vrsto nastopov in je poleg domačih koncertov gostoval tudi v Lipici na Primorskem in na Jesenicah. To seveda niso vse prireditve in akcije radiškega društva v minulem letu, če tu samo omenimo vsakoletno proslavo materinskega dneva, so-

delovanje radiških igralcev pri uprizoritvi Miklove Zale na zgodovinskih tleh in drugih večjih prireditvah.

Pri tem je treba radiškim prosvetlašem, zlasti predsedniku in zborovodji izreči vse priznanje za tako marljivo in požrtvovalno delo.

Občni zbor je za predsednika ponovno izvolil Šimeja Wrulicha in potrdil tudi ostale odbornike v njihovih funkcijah.

Po občnem zboru je bil literarni večer, na katerem sta, kot že zapisano, brala pesnika Valentin Polanšek in Andrej Kokot. Pred njima pa se je predstavil domači pesnik Stanko Wrulich, ki je prebral nekaj svojih neobjavljenih pesmi. Stanko je pri domačinih našel dober sprejem in pričakoval je, da

se bo ob branju sodobne slovenske lirike razvil v obetavnega pesnika. Za njim je nastopil Andrej Kokot, ki pa je društvu najprej v imenu Slovenske prosvetne zveze čestital k uspešnem delu ter želel tudi v prihodnje tako uglednih dosežkov, pri čemer je obljubil vsestranko pomoč s strani SPZ. Andrej Kokot je zatem prebral nekaj pesmi iz njegovih pesniških zbirk, zlasti tistih, katere je posvetil našemu narodno obrambnemu boju. Kot zadnji je bral Valentin Polanšek. Uvodoma je prebral odlomek iz njegove zadnje knjige, Velike sanje maledga človeka, nato pa še nekaj pesmi iz njegovih pesniških zbirk.

Tako je občni zbor SPD Radiše prerastel v kulturno prireditev in se zaključil s pesmijo društvenega zbora.

Sele

Na zadnji občinski seji v Selah so med drugim razpravljali o računskem zaključku za leto 1973. Iz poročila predsednika Nadzornega odbora, občinskega odbornika Antona Hribernika je bilo razvidno, da je občina v redu gospodarila, tako da so računski zaključek vzeli soglasno na znanje.

Redni proračun pri 1.300.000 šilingih dohodkov in pri 1.388.000 šil. izdatkov je imel 88.000 šil. primanjkljaja, izredni proračun pa je pri 772.000 šil. dohodka in pri 660.000

šil. izdatkov imel 112.000 šil. presežka, tako da skupni presežek znaša 24.000 šilingov.

V okviru dodatnega proračuna so na seji sklenili, da bodo na šoli v Kotu popravili streho. Popravilo bo znašalo 80.000 šil. Nadalje je župan Velik poročal, da se je menil z uradom za regulacijo hudournikov, da bi reguliral potok Borovnico na področju Sele-Šajda, prav tako je tudi interveniral pri cestni upravi, da sta deželni cesti v Bajdiše in Srednji Kot skozi mesec v izredno slabem stanju. Župan je tudi obvestil odbornike o razgovoru občinskega zastopstva z deželnim svetnikom Schoberjem, ki v deželi odgovarja za finančne skrbi in želje občin. Za asfaliiranje tovorne ceste v Srednji Kot (2. in zadnji odsek) je župan že predložil ponudbe raznih gradbenih podjetij. Skupni stroški te gradnje bodo znašali 1,3 milijona šilingov. Župan je tudi povedal, da je finančna pomoč s strani dežele zagotovljena, treba se bo samo še sporazumeti o višini prispevkov s strani interesentov.

Med nadaljnimi točkami dnevnega reda je bila prošnja za koncesijo za taksi, dovoljenje za vodni priključek, imenovanje novih občinskih zastopnikov v razne komisije itd. Pri vseh teh zadevah so bili sklepi soglasno sprejeti.

Borovje pri Pliberku

Pred nedavnim smo se na pokopališču v Libučah za vedno poslovili od Apolonije Kolenik p.d. Simonove Lone. Rajna izhaja iz znane Simonove družine v Borovjah. Vse svoje življenje je preživljala na domu svojih staršev in brata Aneja, katerim je tudi odlično gospodinjila, dokler ji je zdravje to dopuščalo. Ko je zbolela je zdravja iskala v bolnišnici v Volšperku, vendar ji nihče ni mogel več pomagati.

Le kdor je poznal rajno Lono ve, kako plemenitega značaja in dobrega srca je bila. Vedno je bila dobra in pripravljena pomagati

vsakomur, ki je bil potreben pomoči. Tudi v najhujšem času zatiranja našega ljudstva ni stala ob strani, temveč je krepko in povsod pomagala tistim, ki so se uprli Hitlerju. Svojo dolžnost kot Slovenka je opravila častno.

V mladih letih in pa tudi pozneje smo pokojno Lono videli na naših prireditvah in društvenih srečanjih. Bila je tudi izvrstna igralka in pevka. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

Naj bo pokojni Loni domača zemlja lahka, svojcem pa izrekamo naše globoko sožalje.

Kako pripravlja radio Celovec kulturne oddaje?

Precej spodrseljave se je že pripetilo pripravljalcem slovenskih oddaj celovškega radija. Toda kar smo lahko poslušali dne 7. maja t. l. v oddaji „Dežela ob Dravi“, je pa že hud padec in presega vse do sedaj mogoče. Sprašujem g. H. Hartmana ter g. Wulza, če se spolh zavedata, da je program namenjen končno nam poslušalcem? Če sta si o tem na jasnem, bi morala pač tudi znati ločiti dobro od slabega in ne bi smela mešati kulturnega prispevka (prof. J. Messner in dr. P. Zablatnik) z nekim nerazumljivim čvekanjem (bila naj bi nemščina g. W.). Nimam namena podrobno ocenjevati tega prispevka, ugotoviti pa moram, da je bila edina prav izgovorjena beseda slovenski izraz za neko zelišče. Rožan W. seveda ni pozabil v „visokonemški gramatiki“ pripomniti, da gre pri tem za „vindiš“ besedo.

Mislím, da slab program nikomur ni v korist, posebno pa bi na Koroškem morali biti kritični radijski de-

lavci pri pripravi slovenskih oddaj. Teh nekaj revnih, kratkih, vedno spet v ozadje potisnjenih, nam Slovincem namenjenih minut naj bi bilo dobro izkoristiti, brez sramotne nekvolitne navlake.

Stular Pavla, Smibel

Ples SAK

pri Šoštarju v Globasnici v nedeljo 16. junija 1974 ob 20. uri.

Igrajo „Obmejni fantje“

Prijatelji, pristaši in znanci prisrčno vabljeni!

Vstopnina: v predprodaji S 15.— pri večerni blagajni S 20.—

Škofiče

Že v prejšnji številki našega lista smo poročali o življenjskem jubileju Toneta Umeka in mu izrazili naše čestitke. Minulo soboto pa je škofiško SPD „Edinost“ priredilo svečanost, na kateri so počastili dolgoletnega zborovodjo društvenega zbora. Predsednik društva Herman Jäger je v svojih besedah naglasil veliko požrtvovalnost, ki jo je Tone Umek vložil za širjenje slovenske pesmi in kulture v Škofičah. V znak zahvale mu je v imenu društva izročil lep pokal. Darilo pa so mu izročili tudi pevci društvenega zbora. Slavju je prisostvoval tudi skladatelj in harmonizator Pavle Kernjak, Foltej Pavlič, ki Tonetu Umeku pomaga voditi zbor, Šimej Wrulich in tajnik Sloven-

ske prosvetne zveze Andrej Kokot. Slednji je jubilanu čestital v imenu SPZ in orisal velik pomen poslanstva, ki ga je in še opravlja Tone Umek v svojem kraju za ohranitev slovenske pesmi in besede. Ob tej priložnosti mu je izročil skromno darilo.

Slavje pri Umeku je potekalo v prijetnem prijateljskem vzdušju. Tone Umek pa je v svojih besedah zahvale povedal, da je vse napravil iz ljubezni do slovenske besede in ob koncu dejal, da nič ne bi mogel napraviti, če ne bi bilo prav tako požrtvovalnih pevcev in zaželel, da bi tudi v bodoče bili tako složni in požrtvovalni.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na

PEVSKI KONCERT

v nedeljo 16. junija 1974 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati. Sodelujejo pevski zbori:

Mešani pevski zbor „Mojcel“ iz Trebinje
Moški pevski zbor „Edinost“ iz Pliberka
„Tržiški oktet“ iz Tržiča

Ljubitelji slovenske umetne in narodne pesmi vabimo, da se koncerta udeležijo v čim večjem številu.

Društveni odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Zvečer so okrasili smrečico. Ana in Tinka sta prižgali svečke, potem so pojedli in se spravili na peč. V sobi je bilo tajinstveno svetlo, na mizi pa je stala smrečica, visoka do stropa.

Mati je navila glasbeno skrinjico v podstavku hišnega boga in v molk utripajočih svečic je zadonela mila božična melodija, ki je spremljala hišo iz roda v rod in zedinjala ljudi v ljubezni in miru: „Sveta noč, blažena noč, vse že spi, je polnoč...“

Naznanjala je rojstvo Kristusa, ki naj bi odrešil svet. Tinka in Ana sta z mamo vred mrmraje spremljali melodijo s tiho željo v srcu, da bi novo leto prineslo mir, da bi se njihovi dragi vrnili domov in da bi zavladala svetu ljubezen...

Travnikarja je pesem blagodejno uspavala. Vlekel je pipo, v katero je bil nabasal nemškega tobaka, mižal in poslušal ženske, ki so se vse mehke, dobre in prijateljske menile, kako bo, ko bo prišel Anin čas.

Kazalci ure na steni, ki je bila vsake četrte ure posebej, so se bližali polnoči. Včasih so šli pol ure daleč navzdol v vas k polnočnici, zdaj pa je bilo preveč snega, pa veter je piskal okoli robov in nosil sipki sneg v vrtincih visoko med drevje; zato so obsedeli za pečjo.

Na vsem lepem je pri hlevu zalajal pes, vznemirljivo in jezno, kot se je drl samo na ljudi. Travnikar se je kar v nogavicah pognal s peči k oknu, kjer so cvetele ledene rože. Z roko je stalil srež na zunanjem steklu in se zazrl na senožet pod hišo. V snegu je zagledal na stezi kolono v belih haljah, z orožjem prek ramen. Bele postave na smučeh so se počasi bližale.

Beseda mu je zastala v grlu.

„Nemci!“ je zastokal.

„Ana, midva v klet!“

Ženske so se tako prestrašile, da so skoraj otrpnile. Tinka je skočila s peči in pograbila svečo. Takoj so bili v kleti. Dvignili so pokrov in znašli so se v plesni vesni. Travnikar je najprej spustil v temo Ano, potem se je zrinil za njo še sam. Tinka je zavalila k vhodu kad z repo in zasula deske s krompirjem, ki je bil pripravljen nalašč za to.

Ana in Travnikar sta se znašla na slami v hladnem podzemskem skrivališču. Iz zračnika, ki je bil speljan pod kup skal za hišo, je vel leden zrak. Pes je še vedno tulil.

„Se na takle večer ne dajo ljudem miru,“ se je pridušal Travnikar in pokrtil Ano z odejo. Tolažil jo je, da je tu ne dobijo, tudi če bi prekopali vso hišo. Odkar je bila Ana pri Travnikarjevih, sta bila že dvakrat v skrivališču, toda Nemci so šli mimo. Zdaj je mami naročil, da če pridejo, naj jim postreže z žganjem in poticami, da jih bo čimprej odnesel vrag.

Zaslišala sta udarce po vratih. Pasje lajanje pa se je spremenilo v cviljenje.

„Madona, če niso le partizani!“ je planil pokonci Travnikar in pograbil puško, ki jo je imel skrito v zračniku. „Morda je naš pa Primož! Tako se dobrika pes samo njima!“

Ana je bila še vedno vsa prestrašena, da ni in ni mogla do besede. Slišala sta, kako so odrinili hišni zapah, govoro pred vrati in potem korake naravnost v klet:

„Hej, Travnikar! Zlezite ven! Ali si postal jazbec, da se skrivaš po luknjah!“

„Primož, o madona!... Saj sem rekel, da bodo prišli, Ana!“

Ani so se ulile po licih solze. „Primož!“ je šepnila.

V siju sveče je Ana ob Tinki zagledala Primoža, ki je bil odvalil od vhoda sod z repo. Bil je v belem, visok

in močan, čez hrbel pa mu je visel njegov neločljivi šarec. Smeje se je stegnol roke k Ani in jo potegnol ven.

„Pazi, Primož! Dva vlečeš!“ se je muzal Travnikar.

Primož jo je nežno prižel k sebi. Zamizala je. Obdala jo je blažena veselna tema, iz katere se je nekoč porodil svet in zdravilo življenje. Počasi je potem odpirala veke in v soju trepetajoče luči se je zagledala v njegov obraz.

„Ana!“ je dejal prijazno, kot je znal samo on. Pobožal jo je po laseh in pritisnil k njenemu licu svoj obraz, ki je bil od vetra mrzel. Njena toplota je burno prodirala vanj.

2

Travnikar je bil od veselja ves iz uma. Primož je povedal, da je prišel tudi njegov France, na katerega je bil mož tako ponosen, saj je zanj živel in obdeloval domačijo in vse gradil nanj: za njim naj bi se France spoprijemal z gozdom za zemljo. Tudi mati se je z njim vred — ko je zvedela, da je prišel njen sin — pririnila na prag. Iz noči je lila mesečina na gručo ljudi v belem, ki so si odpenjali smuči in stresali sneg z oblek in orožja.

„Kje si, France?“ se je zadržal Travnikar.

„Tu sem!“ se mu je France oglasil iz gruče. Z visokoraslim možem, ki je dajal ukaze straži, se je prerinil k vratom. „To je naš komandant, oče!“

„Dober večer, gospodar!“ mu je mladi mož krepko stisnil roko. „Jaz sem Leban!“

„Jaz pa Travnikar!“

„Vaš sin nas je pripeljal sem! Če niste hudi, bi radi pri vas prenočili, seveda, če nas sprejmete! Na dolgi poti smo!“

„Prav rad, tovariš! Moja vrata so vam vedno odprta!“ je dejal Travnikar. Ugajala sta mu krepki stisk roke in pošteni pogled mladega komandanta.

Zastopniki občinske skupnosti Kranj obiskali Koroško

Na povabilo Avstrijsko-jugoslovanskega društva je občinska delegacija iz Kranja pod vodstvom predsednika občinske skupščine Tonea Volčiča obiskala Koroško. V delegaciji je bil tudi predsednik občinske skupnosti iz Ajdovščine.

V Celovcu sta slovenska delegacija sprejela in pozdravila predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva, bivši namestnik deželnega glavarja Matthias Krassnig in član predsedstva, Werner Pressl. Tudi celovski župan Guggenberger je sprejel delegacijo, kjer je v razgovoru prišla do izraza želja, da bi kontakti med mestoma Kranjem in Celovcem bili tesnejši in plodnejši.

Nato si je delegacija ogledala južno avtocesto in se zanimala za nadaljne načrte glede gradnje cest, zlasti za realizacijo karavanške hitre ceste (predor skozi Karavanke). Na kosilu, ki ga je referent za gradnje cest, deželni svetnik Stefan Knall priredil slovenski delegaciji, je le-ta med drugim povedal, da obstojajo tozadevno tri variante, med katerimi iz prometno tehničnega in geološkega vidika prednjači cestni predor s področja Ledinc skozi Kepo v Savsko dolino. Pri vseh teh projektih je treba računati s tem, da bo predor dolg najmanj 9 km. Dokončno odločitev bo sprejela avstrijsko-jugoslovanska strokovna komisija, ki bo z de-

lom začela začetkom prihodnjega meseca. Predstavnik občinske skupnosti Volčič je izjavil, da se Jugoslavija zelo prizadeva, da bi se uresničil projekt karavanškega cestnega predora, ki s tursko avtocesto predstavlja najlepšo povezavo iz Srednje Evrope preko Alp v jugoslovanski prostor.

Nadaljnji cilj gostov iz Slovenije je bil obisk oziroma ogled alpske ceste na Dobrač. Delegacijo je vodil bivši namestnik deželnega glavarja inž. Thomas Truppe, ki je razložil zgodovino nastanka in grad-

nje te ceste. Delegacija je v Beljaku obiskala tudi slikarja in kiparja Franza Schneeweissa, ki bo letos v jeseni v okviru Avstrijsko-jugoslovanskega društva razstavljal v Kranju. Na zaključku enodnevnega obiska na Koroškem je bila delegacija gost beljaškega župana inž. Josefa Rescha, ki je med drugim povedal, da ima mesto Beljak, zaradi posebne geografske lege, hvalježno poslanstvo, ustvariti in utrjevati kontakte z mesti onstran meje.

Predsednik Volčič se je zahvalil županu, prav posebno pa Avstrijsko-jugoslovanskemu društvu za prijazen sprejem in bivanje na Koroškem in ugotovil, da medsebojna spoznavanja prav gotovo koristno služijo izboljšanju in utrjevanju odnosov med Koroško in Slovenijo.

Plešerka — Hodiše

V četrtek 30. maja smo spremili k zadnjemu počitku na hodiškem pokopališču Stefana Schuscha, p.d. Strgančnika iz Plešerke. Po daljši težki bolezni je v 75. letu starosti umrl in zapustil šest otrok in ženo v globoki žalosti.

Vzorno urejena Strgančnikova domačija in lepa nova stavba, ki služi turizmu, sta prepričljiv dokaz, kako priden in napreden je bil pokojnik, ki je skupno z družino ustvaril te dobrine. Vsega tega prav gotovo ne bi mogli doseči, če ne bi med njimi vladalo izredno družinsko sožitje, drželo se starega in preizkušnega načela — vsi za enega, eden za vse. Pokojni Strgančnik je neizmerno ljubil svojo družino, zemljo in svoje ljudstvo, kateremu je ostal zvest do

poslednjega diha. V najtežjem času naše zgodovine, ko je vladala pri nas nacistična strahovlada, tudi Strgančnikovim niso prizanesli. Prav tako, kot na stotine drugih slovenskih družin, so tudi Strgančnikove izselili v tujino, kjer so morali deliti usodo brezpravne raje. Kot vojaku, ki je moral tvegati življenje za nemške interese — tiste usodne aprilske dni je bil ravno doma na dopustu — so mu takratne oblasti „milostno“ dovolile, da je smel „spremljati“ svojo družino v izseljeništvu na Hesselberg, kjer so mu dovolili ostati en teden. Po poteku tega „dopusta“ se je spet moral vrniti na fronto. Trdna volja, da bo zmagala pravica in da se bodo z družino še vrnili na svoj ljubljani dom, so mu dale tiste moči in sile, da je vse težave premagal in se srečno z družino vrnil na svoj dragi dom, o katerem je leta hrepenel v tujini. Z velikim veseljem in ljubeznijo se je posvetil gospodarstvu, katerega je s pomočjo svoje pridne družine povzdignil do te dostojne višine, na kateri je danes.

Pogrebne svečanosti je opravil domači župnik Kasel. Ob odprtem grobu se je od svojega tovariša in sotrpina poslovil predsednik Zveze slovenskih izseljencev Lovro Kramer, ki je v pretresljivih besedah orisal vrline in trpljenje pokojnika. Zveza slovenskih izseljencev pa se mu je oddolžila z vencem rdečih nageljnov. Od pokojnika so se ob odprtem grobu poslovili tudi domači cerkveni pevci, ki so mu s pesmijo žalostinko izkazali svojo poslednjo čast in spoštovanje. Izredno veliko število pogrebecev je bil zgovoren dokaz, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik med občani. Rajnega Strgančnika bomo ohranili v lepem spominu, ženi, sinovom in hčerki izrekamo globoko sožalje.

Borovlje

Pred nedavnim smo se na borovljskem pokopališču za vedno poslovili od daleč naokoli znanega puškarja Maksa Koschata. Kako je bil rajni priljubljen, je pričala ogromna množica ljudi, ki ga je spremljala na njegovi zadnji poti. Sredi dela še poln načrtov in energije, ga je v 65. letu starosti zadela možganska kap.

Maks Koschat je prevzel puškarno po svojem očetu in jo vodil do svoje nenadne smrti. Vendar tudi puškarjem ni šlo vedno tako kot danes. V času krize, pred zadnjo vojno, je moral Koschat zastaviti vse svoje sile, da je njegova puškarna ostala na površju. Kdor je poznal pokojnega Koschata, kar ne more razumeti, da ga ni več med nami. Bil je vedno židane volje in

dober do drugih, zlasti do svojih sodelavcev. Povsod se je zavedal svojega slovenskega pokolenja in se ga ni sramoval. Da pa je svojo obrt tudi zares dobro opravljal pa pričajo razne nagrade, ki jih je prejel za svoje delo. Med drugim je na mednarodnih razstavah v Bruslju prejel za izvrstne izdelke svoje puškarnе nagrado Grand Prix in zlato kolajno. Prejel je tudi srebrno kolajno za zasluge v obrtnem gospodarstvu ter zlati znak za zasluge za republiko Avstrijo.

Pokojni je bil tudi strasten lovec o čemer pričajo številne lovske trofeje uplenjene divjadi.

Naj bo pokojnemu Koschatu domača zemlja lahka, ženi in otrokom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala skupina naših otrok na morju, in sicer v Savudriji od 8. do 29. avgusta 1974.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije,
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil 600.— (za ostale je treba plačati šil. 1.000.—)

in vse skupaj poslati do najkasneje 24. julija 1974 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt - Celovec.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 24. juliju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi zdravniško spričevalo, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 8 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo in če je otrok občutljiv za antibiotike (penicilin i. dr.). Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.

Otroci uživajo na letovanju zdravniško zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- ob težjih primerih takojšnji prevoz v najbližji zdravstveni zavod.

Otroci pri počitniškem zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato si morajo starši pri svoji pristojni zavarovalnici oskrbeti poverilni nalog za Jugoslavijo (Betreuungsauftrag für Jugoslawien), ki naj bo izstavljen za čas bivanja v Jugoslaviji.

Za osebno izkaznico otroka velja izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Opozarjamo, da je število otrok, ki jih lahko sprejemamo, omejeno in bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

„Gospodar, pa večerjali bi tudi, če imate še kaj za pod zob!“

Travnikar se je zasmejal:

„Tudi jedli bi? Dobro, iz moje hiše še ni šel partizan lačen! Kar noter! Smučke pa spravite v skedenj.“

France je pomiril psa, fantje pa so razpostavili v vrsto smučič in palice.

Potem so se nagneli v hišo. Bilo jih je trideset.

„Pohlevnih ovc gre veliko v en hlev,“ je pravil Travnikar in prinašal stole, da so lahko vsi posedli. „Kakšna preklemska vojska pa ste vendar?“ je vprašal sina, ko sta nalagala v peč butare, da bi se vsi pogreli in posušili.

„Saj ste opremljeni in oboroženi bolj kot Nemci!“

„Oče, to je četa jurišnega bataljona,“ se je pohvalil France.

„Kaj pa si ti med njimi?“

„Komandir oddelka sem.“

„Dobro, torej si pustil politiko?“

„Seveda sem jo, ker je tudi ona pustila mene! Nisem takšen govornik, kot si ti, vojaška stvar mi gre bolj od rok.“

„Prav je. Ti boš kmet. Naj se s politiko dajejo listi, ki nimajo zemlje ali kaj drugega. Glej, da boš ostal živ! Ko se bo vojna končala, ti bom dal čez. Ne tvegaj preveč! Naju z mamó vsak dan bolj skrbi. Dovolj je, da so padli trije. Enega pa imamo invalida...“

„Oče, ne bojte se! Vse je tako napeljeno, da bo prav.“

„Pa Vojka, kje ga imate, lovca! Rad bi mu pokazal, koliko sem že slekel kož. Pa se mu ja ni kaj pripetilo?“

„Zanj se ne bojte, oče. Ta je dovolj zvit in previden. Ostal je v brigadi, niso ga pustili stran.“

„Pa Primož, kakšna sarža je?“

„Nobena. Spet je mitraljezec, oče.“ Potem mu je povedal, kako je bilo na cesti s tanki.

„Glej ga, šmenta, ta jo je skupil za vse.“

„Nič hudega. Primož se ne bori za položaje. Povedal jim je svoje. Takšen je kot Marko.“

„Je pa značajan!“

Sredi noči so kar v svinjskem kotlu zavreli vodo ter nametali vanjo krumpirja in repe. Travnikar pa jim je podaril koštruna.

„Oče, ne bo zastoj,“ mu je dejal Leban.

„Bonov ne maram. Kar drugim dajte tiste papirje, jaz vem, da kmetje ne bomo nič dobili zanje. Miner Marko mi je svetoval, naj jih denem v stranišče! Jaz dam, kar dam, zastoj, tako kot dajete vi vse, kar imate.“

Leban se je smejal in pomagal Travnikarju, da sta slekla koštruna.

„Travnikar, kravo vam pripeljemo nazaj.“

„To so obljube! Če bi se vse uresničilo, kar so mi že obljubljali, bi bil milijonar.“

Ko so bili v kuhinji sami, je Travnikar dregnil mladega komandanta, ker ni mogel krotili radovednosti:

„Kam pa greste, če ni to vojna tajna?“

„Nemške smučarske patrolje so presekale našo preskrbovalno pot čez Jelovico. Tisto, saj veste, po kateri vozijo kmetje hrano, sol in zdravila v korpus. Morali jih bomo nekajkrat nažgati, da nam bodo dali mir. Nam in tudi vam, Travnikar.“

„Povejte na štabu divizije Pemcu, da beli nameravajo napraviti visoko na hribu postojanko.“

„Dokler bomo mi tu, je ne bodo.“

Travnikar je nekaj časa pozorno ogledoval fanta, potem je dejal:

„Saj ti si pa bil že pri nas?! Poleti, ko si peljal četo Francozov. Vola sem vam dal takrat.“

„Mimogrede... Res smo dobili celega vola. Vi pa niti jarca zanj.“

„Pusti to. Ni bil moj. Svarun ga je bil pustil pri meni, da bi z njim oral, dokler ne bo prišla brigada od kod lačna in ne bo imela nič drugega.“

V dobri uri je bila večerja kuhana. Ženske so se sukale med borci in delile okusno mesno krumpirjevo juho z repo. V izbi je bilo živahno. Stari Travnikar se je pošalil:

„Fantje, saj bi vam dal potico, ko je ravno božični večer. Pa kaj, ko ste sami komunisti, saj je ne smete jesti. Pri nas pa le ženske praznujejo,“ se je opravičil zavoljo drevečka.

Videl jih je, kako so jim oči uhajale k svetlim lučkam in k jaslicam pod smrečico, kjer je bil droben napis: „Mir ljudem na zemlji...“

Mama je že prišla z narezano potico. Dobro, da so bili spekli malo več, za vsak primer. Tako je dobil vsak en košček.

„Hvala za potico! Ne bo se nam zalelela, ne, Travnikar,“ se je zasmejal Leban.

„Kje pa se klatite, da ste nas spet tako dolgo pustili same Nemcem?“

„V Dolomitih smo bili, Travnikar. Tam, kjer je za vsakim drugim grmom belogardist. Nofer do Ljubljane smo jih preganjali in jim nasuli propagandnih letakov, da bi se vdali in prišli k nam. Še dvajset dni bo trajal rok amnestije,“ je povedal Leban.

Travnikar se je začudil:

„Zdaj pa bele vabite k nam? Pet minut pred dvanajsto? Kakšna pa je ta politika? ... Amnestija? Zdaj, ko bo kmalu še Hitler pristopil k OF?“

„Travnikar, to je višja politika,“ ga je poučil komisar Boris, ki je tudi prijadral k jurišnemu bataljonu. „Mi odpuščamo zmote, pa se nam še posmehujejo! Napadali so nas kot ose. Toda nasuli smo jim svinca v trebuhe, zapomnili si bodo, kdaj je bil v Dolomitih jurišni bataljon.“

Dostojnost na vsakem koraku

Včasih zadostuje ena sama nepremišljena beseda ali pa neobrzdana kretnja, da si ustvarimo sodbo o človeku. Osnova lepega vedenja je obvladovanje samega sebe. Nobeno čustvo, naj bo to ljubezen ali sovraštvo, zavist ali zaničevanje, maščevalnost ali žalost, nas ne sme toliko prevzeti, da bi vzbujali s tem pozornost. Navajamo vam nekaj splošnih pravil o lepem vedenju.

Na cesti in v javnih lokalih govorimo tiho. Ni nujno potrebno, da vsi sopotniki v vlakcu, na cestni železnici ali pa v avtobusu poslušajo, kaj pripovedujete svoji sosedi. Skrajno nedostojno je, če kdo na javnem prostoru opravlja svoje prijatelje in znance in jih imenuje z imenom. O zasebnih zadevah tujih ljudi navadno ne govorimo, najmanj pa v javnosti.

V gledališču, na koncertih, v kinu in pri predavanjih z zanimanjem sledimo in kolikor mogoče mirno sedimo na svojih prostorih. „Duhovite“ opazke so odveč. Svoje zasebno mnenje lahko povemo prijatelju in znanцу. Medleci, ki motijo druge poslušalce, so znak skrajne neotesanosti.

Z ljudmi, ki so „v ročcah“, se ne prepričamo. Izzivalne besede preslišimo ali pa se mirno odstranimo. Vsako prerakanje vzbuja pozornost, dobro vzgojen človek pa ne bo hotel nikoli bosti v oči niti z besedo, niti z obleko ali dejanjem. V javnih lokalih se skrbno ogibamo prepričanju. S svojo družbo ne govorimo preglasno, da ne motimo drugih gostov.

K dobri vzgoji spada tudi negovana zunanost: skrbno počesani lasje, čiste roke, snažni nohti, čista in zašita obleka, osnaženi čevlji itd.

Z nameščenci v uradih in javnih lokalih se ne prepričamo! Nevljudne nameščence lahko ožigosamo v časopisu.

Pri pozdravljanju ne delajmo razlik. Mladina naj se spoštljivo vede proti starejšim. Starim ljudem dajemo pri stopanju skozi vrata prednost in jim ponudimo svoj sedež v natrpanem vlakcu. Vljudnost tudi ne pozna razlik med delavcem in inteligentom.

Pri javnih blagajnah, na pošti in v uradih, kjer je promet živahen, mirno počakajmo, da pridemo na vrsto. Vsako prerivanje je odveč in kaže samo slabo vzgojo. Mirno se postavimo v vrsto in čakajmo. Drugi gotovo prav tako težko čakajo, kakor mi.

Drobni nasveti

■ Kozarce polnimo navadno z vročo marmelado. Da nam le-ti ne počijo, jih položimo na mizo, na katero smo pognili moker prt. Dobro je tudi, če kozarce spodaj ovijemo z mokro krpo.

■ Plišaste prevleke čistimo tako, da jih na prostem najprej dobro stepemo, skrtčamo, potem pa zdrgnemo v smeri dlačic s cunjjo, ki jo namočimo v deževnico (s curkom špirta) in ožmemo. Cunjja ne sme puščati nobenih vlaken, ker te s pliša težko odstranimo.

Neizbrisna znamenja

Statistike drugod in pri nas kažejo, da je zelo visok odstotek otrok v vseh deželah, ki so dobili manjše ali večje opekline, ko so si v kuhinji zlili nase vrelo mleko, vodo, juho ali drugačno tekočino.

Nezajezena radovednost, ki vrta v majhnem človeku, povzroči hude telesne poškodbe in bolečine. Toda kje je otrok, ki je komaj shodil in ne bi hotel pogledati, kaj se dogaja v zanimivem loncu na materinem štedilniku? Otroci se ne zaveda nevarnosti, ki preži nanj. Izbral bo nepozornost odraslih, privlekel k štedilniku stol in zelo hitro zgrabil rob lonca ali ročaj kozice. V naslednji sekundi je nesreča tu: koža po obrazu, vratu in rokah je vsa opečena in se prične z mišicami vred trgati. Kričanje ne more

Kopel in užitek

Na kopel gledamo lahko tako ali drugače: lahko jo smatramo kot nekaj nujnega in zato neprijetnega, ali pa kot nekaj prijetnega, kar služi zdravju in lepoti.

Pri kopeli ne smemo skopariti niti s časom niti z vodo. Zelo priporočljiva so razna olja in soli za kopanje. Poleg kadi si na posebno poličko postavimo potrebne rekvizite: kremo, krtače za masiranje, brisače za obraz, pinceto in zrcalce. Da spadajo h kopanju milo, goba in brisača, vemo.

Zdaj pa h kopanju! Zapomnite si, da morate začeti kopel tako, da se popolnoma sprostiti. Po nekaj minutah ležanja v vodi si skrbno očistite obraz. To bo šlo lahko, ker so pore zaradi vročine odprte. Zdaj si umijte obraz z vodo in milom za obraz. Udobno se zleknete v kadi in si z namiljeno krtačo za obraz nežno v krogih masirajte obraz in vrat. Masaža naj traja nekaj minut, potem si sperite obraz s čisto mlačno vodo. S čistim robcem si osušite obraz, tako da tkanino pritisnete na kožo. Dokler je koža še topla, naneseemo nanjo dobro mastno kremo in to predvsem na mestu, kjer je koža občutljiva in suha. Občutljivo je zlasti področje okrog oči, kjer se navadno pojavijo prve gubice.

S krtačo za nohte si temeljito očistite nohte in roke. Kožico ob korenu nohtov potisnete nazaj, nohtom pa s pomočjo pile dajte zaželeno obliko. Zdaj je tudi priložnost, da odstranite morebitne odvečne dlavice na obrazu. Nato ta mesta namažite z alkoholom.

Petnajst minut je minilo, to je dovolj za vašo kopel. Sperite se s tušem ali pa se polijte s čisto vodo. Potem se dobro obrizite in napudrajte. Z nekaj kapljicami kolonske vode boste še dopolnili občutek svežine. Po takšni kopeli se boste čutili mnogo bolj sveži.

zmanjšati telesnih bolečin in trpljenja, ki traja dneve in dneve, če se otrok splah živ reši te hude nesreče.

Nevarnost opeklin preži v sleherni kuhinji na najmlajšega družinskega člana. Skrita je v sleherni škodlici čaja, mleka, v sleherni džezvi s črno kavo, v slehernem lončku, pa naj je še tako majhen. Dolgi ročaj na posodi postane ubijalsko orožje, takoj ko se znajde v otroških rokah. Te roke pa so vedno pripravljene zgrabiti in zlili vročo tekočino po svojem telesu...

Zavoljo vedno pogostnejših tovrstnih nesreč so v nekaterih deželah prepovedali izdelavo loncev in kozic z dolgimi ročaji, ki jih tudi odrasel človek more mimogrede zvrniti nase, kadar nepozorno hodi mimo štedilnika.

Zavoljo nepozornosti staršev, ki nekaj minut niso opazovali svojega fantka, so Marku ostali neizbrisni sledovi brazgotin, ki so jih povzročile opekline. Bil je žejen in s hitrostjo, ki je lastna le majhnim otrokom, je iz materinih rok iztrgal lonček z vrelim čajem in si ga zлил po rokah. Marko je čeden fantič, toda nikoli ne nosi v šoli kratkih rokavov, pa četudi je vroče in je zunaj poletje. Vedno bi se našel kdo, ki bi ga vprašal, zakaj ima tako grde brazgotinaste roke. Pogosto se Marko jokaje vrača iz šole, ker ga ne-

Ali naša hrana zadovoljuje?

Znano je, da dve tretjini človeštva še danes gladuje. Gre predvsem za dežele z zaostalim gospodarskim ali političnim sistemom, kjer si ljudje ne morejo z delom zaslužiti vsakdanjega kruha. Ali pa sta tudi že pri nas doma pomanjkanje in glad? Tega pravzaprav ne moremo trditi. Lačni nismo. Gre pa za drugo vprašanje: ali je naša hrana zadovoljiva? Ali vsebuje vse tiste snovi, ki jih potrebuje telo za svoj obstoj in delo? Z drugimi besedami: ali je kvaliteta hrane takšna, kot bi morala biti?

Hrano potrebuje organizem predvsem iz dveh razlogov:

■ da omogoča presnovo v vseh celicah človeškega telesa, kjer se nenehno gradijo nove celice in propadajo stare in kjer potekajo komplicirani biokemični procesi;

■ iz hrane dobi človek energijo, ki jo potrebuje za vsakdanje gibanje in še dodatno za delo.

Kolikor več človek dela, toliko več mora jesti takšne hrane, ki daje dosti kalorij, tj. maščob in ogljikovih hidratov. Med zadnje spadajo sladkor, kruh, močnate stvari, vse vrste žita, riž, krompir. Pozimi potrebuje več kalorij kot poleti. V starosti manj kot v mladosti oziroma zrelih letih. Tudi žena v zadnjih mesecih nosečnosti potrebuje nekaj več kalorij kot prej, še več pa v času dojenja. Vendar naj dobiva te kalorije od mleka, ne pa od prej omenjenih živil, ki vsebujejo predvsem ogljikove hidrate.

In že smo pri točki, ko ni vseeno, kaj naj telo dobi v hrani. Gre namreč za to, da potrebuje telo za pravilno delovanje beljakovine, vitamine in rudninske snovi. To je tako imenovana zaščitna ali protektivna hrana. Glavna telesna substanca je namreč beljakovina. Telo pa si bo lahko ustvarjalo beljakovino le tedaj, če bo imelo na voljo zadosti živalskih in rastlinskih beljakovin, ki jih potem predela. Živalske

Poskusite!

OCVRTE ŠUNKINE OMLETE

Potrebujemo 2 jajci, približno 25 dkg bele moke, sol, mleko, maščobo za pečenje. Nadjev: dve žlici surovega masla ali margarine, 2 žlici moka, mleko, sol, poper, 10 do 15 dkg šunke, zelen peteršilj. Zavrte: 2 jajci, drobtine, maščobo.

Pečene omelette namažemo z gosto masleno omako. Potresemo s sesekljano šunko in peteršiljem, zavijemo in dunajsko panirane ocvremo v vroči maščobi. Za nadjev na maslu prepražimo moko (ne sme zarumeneti), zalijemo z mrazim mlekom in kuhamo, da se omaka zgosti, nato dodamo še začimbo.

KROMPIRJEVI CMOKI

Pol kg krompirja, sol, 12 do 15 dkg moke, 2 dkg naribanega sira, 4 dkg surovega masla ali margarine, 2 jajci. Kuhan krompir pretlačimo in osolimo. Pridamo moko, sir, maščobo, jajci. Iz te mase napravimo gladko testo, iz katerega oblikujemo manjše cmoke ali z žličko večje žličnike. Skuhamo jih v slani vodi.

kateri sošolci pri telovadni uri dražijo in se norčujejo iz njegovih rdeče modrih brazgotinastih rok.

Za trajne poškodbe in deformirane otroške roke in obraze pa za duševno trpljenje zavoljo vsega tega so krivi starši. Kriva je njihova premala pozornost.

Pozornosti pa v tem primeru ni nikoli dovolj. Če že ne moremo odstraniti otroka iz kuhinje, ga vsaj zavarujemo pred morebitno nesrečo tako, da ga zaposlimo daleč od štedilnika in da si nabavimo takšno posodo, ki je otrok ne bo mogel prijeti in se pone-srečiti.

beljakovine so predvsem v mleku in mesu (posebno v ribah) ter drobovini in jajcih ristlinske pa v fižolu, grahu, orehih in leči. Vsa navedena hrana pa je tudi bogata z železom in raznimi vitamini iz skupine B. Mleko ima dosti kalcija, to je važno v nosečnosti, pri otroku v razvoju in tudi pri starih ljudeh. Potrebne rudninske snovi pa izvirajo predvsem iz zelenjave in sadja. V obeh bomo poleg tega dobili tudi še nujno potrebne vitamine, vitamina C pa bomo našli največ v svežem sadju, limonah, oranžah in črnem ribezu. Zaščitna hrana je dražja, predvsem je dražje meso in sadje. Vendar so ta hranila nujna za organizem. Telo, ki jih dobiva dovolj, bo zdravo in odporno proti boleznim. Dajmo jih v zadostni količini razvijajočemu se otroku! Pa tudi sami jih upoštevajmo. Se vedno je bolje dati nekoliko več za hrano prej kot pa šele takrat, ko nas bolezen opozori na to.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

„Pa jim bomo še dali vetra,“ je dodal plavalasi komandir Zvone. Njegove sivo modre oči so imele nevaren soj. Iz rokavov so mu štrlele koščene pesti, močne in trde kot tolkala. Poleg njega sta bila sedaj Primož in Travnikarjev. Ko je govoril, so ga vsi spoštljivo gledali. Bil je jeniški kovinostrugar in slovenski boksarski prvak v srednji kategoriji.

Primož jim je povedal, kako so ujeli starega belogardističnega obveščevalca, ki je imel na vesti mnogo kurirjev in borcev. Med bojem so ga pred njegovim domom vprašali za svet, kje bi se najlaže prebili v gozd do žičnih ovir na meji. Pokazal jim je prav nasprotno smer, kjer so bile zasede belih. Vzeli so ga s seboj. Zvone ga je zaslusal. „Na njegovem lažnivem gobcu je Zvone preizkusil svojo pest,“ je dejal Primož zajedljivo. „Takšnih tipov ne bomo več vodili na divizijo... Zaprlj smo ga v hlev, zjutraj pa je bil hlev prazen in stražar brez puške.“

Travnikar, Ana in Tinka bi bili vso noč poslušali. Četa je bila pravo nasprotje nekaterih enot iz brigad, saj je bilo v njej vse polno mladih obrazov. Po brigadah pa so bili že možje s skrbmi za družine, ki so ostale doma.

Travnikar jim je podaril tri vedra tepkovca. Pili so ga kar iz korca. Čeprav so hodili s primorske strani gora celih dvanajst ur, so bili spet dobre volje, ko so si napolnili trebuhe in pogasili žejo.

„Peseml“ je zaukazal Leban.

„Katero?“ se je oglašil tisti, ki je navadno vodil pevce. „Svete noči nikar! Kljub poticil!“ se je zasmel Leban in poškilil k Travnikarju. „Kakšno našo urežitel“

V hiši je zabučalo, da so svečke na smrečici trepetaje ugašale. Ana se je tiščala k Primožu; s Tinko sta peli visoko in navdušeno.

Hej, tovariši,
pod orožje vsi,
tujec mora iz naše zemlje!
Čaka polje nas,
čaka dom požgan,
čaka sinje Jadransko morje...

Travnikar se je razživel. „Kakšna vojska pa ste, brez harmonike?“ Jadrno je prinesel svojo. Sedel je za peč in raztegnil.

Mladi so pritegnili. Če bi jih bil Leban pustil, bi bili prepevali do jutra in šli naprej brez spanja. Toda ko so bili najbolj razigrani, jih je vse skupaj napodil spat. Nekaj jih je šlo na skedenj, nekaj pa jih je poleglo po tleh in za pečjo. Kamor si stopil, povsod so ležali ljudje in orožje.

Travnikar je privil stenj brlivke. Pogledal je po fantih in srce se mu je razširilo: „Ej, kakšna vojska! In moj France je pri njih!“

3

Naposled sta bila sama. V motnem svitu petrolejke sta se spet gledala, ko da ne verjameta, da sta res skukaj. Ali ni to le stokrat ponovljeni privid želja, ki se tako redko uresničujejo?

„Kako lepo bo takrat, Primož, ko boš prišel in ti ne bo treba več oditi.“

„Res bo lepo,“ je odvrnil.

„Toda kdaj bo to?“

Sklonila se je in odprla vrata pečice, v kateri je plapolal ogenj. Naložila je nekaj polen in pustila odprto, da sta gledala, kako je rdeči soj napolnil ves prostor s topljo intimnostjo.

Potem je vzela iz omare sveže perilo.

„Na, preobleci se! Vsak dan čaka nate! Že zdavnaj sva s Tinko oprali in zlikali vse perilo zate, za Franceta in Vojka.“

Zmetal je s sebe vojaško obleko in jo po kosih zložil na stol ob pečici.

Ko je bil gol, je stopila k njemu, ga objela okoli pasu in ga tesno prižela k sebi, na svoj že močno nabrekli trebuh.

„Shujšal si, Primož!“

Z rokami ga je pogladila po telesu, od širokih ramen do stegen, kjer je zatipala brazgotino zarasle rane.

„Saj nas gonijo iz dneva v dan, s hriba na hrib, da se kamaj utegnemo kdaj najesti.“

Ob pečici mu je pogrela srajco. Naglo se je oblekel. Gol se je počutil slabo, nekako ogrožen.

„Kaj tako hitiš?“

„Saj veš, da je vojak brez puške v rokah kot ptica brez perja. Kaj pa šele gol!“

Odgrnila mu je svežo posteljo. Legel je in jo skozi priprte veke opazoval, ko se je slačila. Razčesala si je lase in si z njimi pokrila nabrekle prsi. Čutila je njegov pogled in se obrnila.

Nikoli še ni videl gole noseče ženske. Bilo mu je skraj nerodno. Opazila je njegovo zadrego. Nasmehnila se mu je. Ko je oblekla široko srajco, obrobiljeno s čipkami, je sedla k njemu na posteljo. V rokah je imela drobno stekleničko. Odprla jo je in si z nekaj kapljicami oškropila lase. „Samo zate se tako odišavam. Kaj misliš, kdo mi ga je prinesel?“

„Najbrž Marko!“

„O, kako si tako naglo uganil!“

„Kako ne bi? Saj diši tudi po plastiku!“

Zasmejala se je. Potem pa se je naglo zresnila.

(Dalje v prihodnji številki)

T. KLEMEN

Trd, možat objem

Tekla je skozi ozke temne ulice starega mesta. Potem je zavila v nasprotno smer. In še enkrat. Ulice so se prepletale druga v drugo kot tanke nitke pajčevinaste mreže. Tekla je. Svinčena teža se ji je obešala na noge. Z vsakim korakom je zmeraj bolj čutila, da jo zapuščajo moči. Kot bi ji odtekala kri iz nevidne rane.

V tem ihtavnem diru se ji je za hip zazdelo, da se je otrešla zasledovalcev.

A še zmeraj je tekla, čeprav je bila do kraja izčrpana. V prsih je čutila težak kembelj. Srce ji je razbijalo divje, neenakomerno; trljančilo je, kot bi se obešal pijan cerkovnik nanj in bil plat zvona. Slišala je njegovo hropenje. Ne. Bila je njena sapa, težka in gosta kot sikajoča para lokomotive, ki drvi skozi predor.

Tekla je. Spotoma si je popravila lase, ki so ji padali v pramenu na obraz. Korak ji je zastajal. In prežavo je prisluškovala nazaj. Vse tiho. Nihče ne teče za njo. Torej se je rešila preganjalcev.

To ji je prineslo olajšanje. Bila je v ulici brez svečave. Nekajkrat je stopila v kotanje in začutila vlažen srh. Zvečer je deževalo; tih pomladni dežek. Rosa. Tudi za izsušene gredice srca. A dež je bil v tej tesni ulici, med težkimi zidovi hiš, samo spomin. Zrak je bil težak, gost. Iz hiš je dihala trohnoba, iz kanalov kiselkasta sapa po urin.

Čutila je ta pritisk. Segla je v žep, da bi si obrisala potno čelo. Tedaj je otipala listnico. Ko je bežala, jo je strah pred zasledovalci do kraja prevzel. To je tisto, zaradi česar jo zasledujejo. Ta košček usnja. Listnica z denarjem. Le čemu toliko hrupa? Zanj je malenkost, njej pa pomeni mnogo.

„Mnogo mi pomeni,“ je zašepetala, kot bi se hotela opravičiti sama pred seboj.

In hkrati s tem stavkom si je poklicala v spomin, kako je v gostilni prisedel k njej. Hrupen. Pijan. Razmetaval je denar. Plačeval vsevprek. Natakarkar je takoj spregledal, da ima težko ribo na trnku; goljufal ga je. Trikrat mu je zaračunal eno in isto stvar. A njega nihče ne preganja zaradi tega. Samo njo. Njo, ki si je v resnici zaslužila. Rinil je vanjo. Slinavost, krmežljiv obraz. Pijača mu je zaorala brazde poželjivosti. Z vsakim kozarcem globlje. Potem: mesnate roke na kolenih. Čez pas. Za prsi. Pod krilo. Ogabno.

Prenašala je, ker je imel denar. Mnogo denarja. In ko jo je vabil na dvorišče, je šla. Zvlekel jo je v temen kot. Komaj je stal na nogah. Njegova kiselkasta sapa ji je obračala želodec. Potrpela je.

Potem pa, kot bi se v hipu streznil. Zaprl se je vase. Nenadoma mu je bilo vse odveč. Toliko, da se je sploh zmenil zanjo. Še tega, kar si je zaslužila, ji ni dal. Prasec.

Ko sta bila spet v gostilni, ji je obrnil hrbet. Kar tako: naj gre. Kazal je prezirljivost in zvišenost, kot bi se mu nenadoma zagnusilo vse. Prej ne; prej je silil vanjo. Šele po tistem, kar je bilo na dvorišču.

Čutila se je opeharjeno; tako nekako kot igralec, ko prekine igro, ko oigani soigralca. Izmaknila mu je denarnico. A to je storila v najbolj neprimernem času; prav takrat, ko je poklical natakarkarja zaradi računa. Če bi storila to nekaj trenutkov prej ali takrat, ko sta bila na dvorišču, bi se izognila vsemu. Tako pa je bila med vrati, ko jo je pogrešil in zagnal hrup.

Takoj je obdolzil njo. Stekla je. In potem se je začelo...

Hitela je po ozki ulici in venomer prisluškovala. Potem je zagledala, da se ulica kakih sto metrov pred njo razširja v križišče. Tam jo je prečkala druga. Na križišču je brlela luč. Medla svetloba, podobna prozorni roki hromca, ki ne seže v temo. V megleni svečavi je opazila dve postavi; prišli sta si nasproti, vsaka s svojo strani. Pod lučjo sta se ustavili in se ozirali naokrog. Bila je predaleč v temi, da bi jo opazila, ona pa ju je

takoj spoznala: Stisnila se je k steni. Prežavo je opazovala miličnika. Torej jo še zmeraj zasledujejo. Načrtno. Opustili so brezglavo dirjanje skozi ulice in začeli sistematično, vztrajno vohljati. To je huje kot prvo. Misel o rešitvi, ki se ji je za nekaj trenutkov prepustila, se ji je nenadoma zazdela varljiva.

Obrnila se je, da bi stekla nazaj. Tedaj je tudi s te strani zaslišala korake. Kleče torej. Ne naprej in ne nazaj.

Miličnika sta še zmeraj stala na križišču. Kazalo je, da se pomenkujeta in preudarjata, kam bi se obrnila. Minila je minuta ali kaj. Z vso ostroumnostjo človeka, ki je v stiski, se je zavedala, da je vsako oklevanje nepopravljiva zamuda, da se z vsakim trenutkom zastrujejo okoliščine proti njej. Dosledno in nepopravljivo.

Koraki za njo so postali glasnejši. In to je bilo tisto, kar jo je vrglo iz uročne ohromelosti.

Ob zidu se je splazila kot senca do vežnih vrat. Bila so zaklenjena. Stekla je k sosednji hiši. Pred vrati z baročnim portalom je prišla za kovano kljuko. Slišala je, kako v stiski šepete sama sebi:

„Da bi bila odprta, da bi le bila odprta...“

Vrata so bila zaklenjena. Zbegano je gledala naokrog kot žival, ki je zašla v zanko: videla je, da sta se miličnika ločila na križišču. Eden je odšel v poševno ulico na drugo stran križišča, drugi proti njej. Opazila je, da se temu, ki se ji je bližal, oči še niso privadile na temo; hodil je počasi in zdaj za pdaj posvetil z ročno svetilko predse.

Hkrati je začutila, da jo nekdo v bližini opazuje. Sunkoma se je obrnila in zagledala na drugi strani ulice moškega. Stal je pod napuščem, lenobno naslonjen na zid, kot bi nekoga čakal. Z nobenim gibom se ni izdal. Zavedela se je, da jo najbrž že ves čas opazuje.

Ni utegnila preudarjati. Stekla je k njemu. Bil je poslednja bilka. Kot utopljenka se ga je oklenila okrog vratu in ga obrnila tako, da jo je zakril. Zašepetala je:

„Objemite me! Brž!“

Moški jo je objel čez pas; bil je za glavno večji od nje, širokopleč, v letnem plašču. Nič je ni vprašal; bilo je videti, da se mu zdi njeno početje čisto naravno.

Naslonila mu je glavo na prsi in prisluškovala. Tisti, ki je prihajal od zadaj, je bil že čisto blizu njiju. Ni ga videla, a slišala je njegove korake. Prav tako tudi miličnik: žvenket njegovih okovanih pete je bil vse močnejši. Kot oklep jo je stiskala tes-

noba. Z eno roko je držala moškega okrog vratu, drugo pa je imela na prsih. Drhtela je in v sunkih sopla vanj. Moški, ki jo je objemal, jo je nekajkrat pogladil po laseh, kot bi hotel potišati njen strah. Bil je razumevajoč, spokojen gib človeka, ki skuša potolažiti preplašenega otroka.

Koraki tistega, ki je prihajal za njo, so obstali. Najbrž ju je opazil. Zdaj je preudarjal. Čez čas se je z oklevajočo hojo odpravil naprej. Stisnila je glavo pod pazduho človeka, ki jo je držal v objemu, in prežavo pogledala za odhajajočim. Bil je civilist. Kakih deset korakov od nje sta se srečala z miličnikom. Tam mu je posvetil v obraz in potem ugasnil luč. V temi je slišala, kako je vprašal miličnik:

„Nič?“

„Nič,“ je rekel civilist, ki je šel oklevajoče mimo njiju.

„Kot bi se pogreznila v zemljo.“

„Zvita je.“

„In zdaj?“

„Kaže, da se je izmuznila.“

Svetloba ročne svetilke ju je nenadoma osvetila. Samogibno se je stisnila k moškemu, ki jo je objemal; on pa je bil miren in negiben, kot bi ga luč prav nič ne motila. Slišala je, kako je vprašal miličnik:

„Kdo je tam?“

„Ugasni luč. Dva zaljubljenca.“

„Vprašajva ju, morda sta kaj opazila.“

„Daj no mir, še mene nista opazila, ko sem šel mimo. Mar si imel ti v takih okoliščinah oči za kaj drugega, kot za...“

Stavek je šepetaje končal. Po smehu drugega je domnevala, kakšen je bil smisel. Potem je spet slišala:

„No, pa pojdiva.“

In sta odšla. Počasi sta odhajala proti križišču, kjer je gorela luč.

Z vsakim korakom je čutila, kako se ji lajša breme tesnobe in kako sije v tankem curku vanjo olajšanje.

„Rešila sem se, rešila sem se...“ je plalo v njej.

Potem so koraki obeh zamrli na križišču.

Mož jo je še zmeraj objemal. Nobene besede ni rekel. Nič je ni vprašal. Nič se ni premaknil. Roko, s katero jo je nekajkrat pogladil po laseh, ji je položil na ramo, z drugo jo je držal okrog pasu. Čutila je trd, možat objem.

In za trenutek jo je prevzel val hvaležnosti: bila mu je hvaležna za igro, ker se je vključil vanjo brez besed, brez spraševanja, brez pridržka. Hvaležna mu je bila za pomoč, za rešitev. In za trd, možat objem.

In v tem počutju je dvignila glavo in se vzpela na prste, da bi ga poljubila. Mož pa ni dojel njenega na-

Smeh stoletij

Jedkega Bernarda Shawa niso nikoli kaj posebno marali v angleški družbi, tudi zato, ker je bil trec. Na nekem sprejemu ga je neki Anglež, ki ga je hotel užaliti vprašal:

„Gospod Shaw, ali je vaš oče res krojač!“

„Da, kajpak.“

„Kako pa to, da se tudi vi niste izučili za krojača!“

Shaw je malce pomislil, potem pa odgovoril:

„Povejte mi, lord, ali ni bil vaš oče gentleman!“

„Da, seveda!“

„Kako pa to, da potem tudi vi niste!“

Francoski pisatelj Alexandre Dumas starejši je zaupal sinu, da ga je znanec prosil za dvesto frankov.

„Kaj,“ je ugovarjal sin. „Ta mož je pijanec, razen tega opravljaivec!“

„Lepo,“ je odgovoril oče Dumas z nasmeškom. „Zato sem mu tudi posodil samo sto frankov.“

Skladatelj Hugo Wolf je bil strasten nasprotnik Brahmsove umetnosti. Kljub temu pa se je nekoč zelo laskavo izrekel o enem izmed Brahmsovih del.

Ko je le-ta bral to kritiko, je zardel, zmečkal časopis in ga vrgel v koš, rekoč:

„Človek se ne more na nikogar več zanesti. Zdaj me začinja hvaliti že Wolf!“

Pariški založnik Leroy je pisal slavnemu Voltairu:

„Pravkar sem prejel celo vrsto sramotnih zgodbic o vas, a jih ne bom našil, če mi pošljete sto zlatnikov.“

Voltaire pa mu je odpisal:

„Zahvaljujem se vam za prijazno pozornost, toda sam imam celo vrsto sramotnih zgodbic o sebi, ki vam jih prepustim za petdeset zlatnikov.“

mena: ni je izpustil in tudi sklonil se ni k njej. Ker mu ni segla do obraza, ga je poljubila na vrat.

„Hvala, rešili ste me...“ mu je zašepetala.

Potem jo je prevzela misel, da se moški, ki jo objema, osebno opredeljuje do nje. Da nekaj terja. Z molkom. S tem, ker je ne izpusti. Priklepa jo nase. Rad bi, kar hočejo vsi moški...

Z veljavno igro poklicnega ljubimkanja se je prižela k njemu. Tesno. S stvarmi, ki so dovolj zgovorne same po sebi, mu je dala vedeti, da je pripravljena. In ko se je tako vživljala v igro, je čutila, da ni to samo vsakdanja poklicna pripravljenost, da je več. Nekaj, kar si je skoraj želela; nekaj naravnega, kar bi bilo tudi njej blizu in toplo. Hvaležnost, ki jo je sprva čutila do moža, je rasla v nagnjenje, v človeško zaupljivost.

Zdaj se je moški nenadoma umaknil. Spustil jo je iz objema in jo prijel za roko. Držal jo je trdo, da bi najbrž zakričala, če bi je še zmeraj ne oblivalo občutje hvaležnosti in bližine. Rekel ji je:

„Pojdiva! Pomenila se bova, kako je s tole listnico.“

Videla je, da drži v drugi roki listnico, ki jo je imela v žepu. Trznila je. On pa jo je trdo držal in rekel:

„Uslužbenec notranje uprave. Nobenih neumnosti, punčka.“

Odšla je z njim, ki jo je držal za roko, kot drži oče potepuškega otroka. Potem je začutila, kako vse drhti v njeni notranjosti od tihega, zadržanega joka.

F. L. VYTRISAL

Žena z hranilno knjižico

V bančni prostor za stranke je stopila stara žena in samozavestno stopila k okencu za izplačilo vlog.

Uradnik jo je vljudno vprašal, kaj želi.

Žena je vzela iz torbice hranilno knjižico: „Pri vas sem vložila vsoto 8627,89 mark,“ je dejala. „Ta denar bi rada videla.“

„Na žalost, tako hitro to ne gre,“ je dejal uradnik, potem ko si je knjižico ogledal. „Knjižica je vezana na trimesečno odpoved. Če hočete vso vsoto dvigniti, jo morate danes odpovedati, potem lahko pridete po denar čez tri mesece.“

Žena je nevoljno dvignila obrvi: „Tako-o-o, čudne navade imate. Pa če že mora tako biti, zapišite si mojo odpoved.“

In je odšla.

Točno čez tri mesece je bila spet v banki. Razen hranilne knjižice je vzela iz torbice še neki listek. Ko je spet ponovila svojo zahtevo, je še pristavila: „Vložila sem 54 stotakov, 32 petdesetakov, 17 dvajsetakov, 41 desetakov, 11 petakov in 89 posameznih kovancev po eno marko ter nekaj drobiža. Prav tako jih hočem spet imeti.“

Uradnik pri blagajniškem okencu je sicer malce začudeno pogledal, rekel pa ni ničesar. Stopil je po denar in nato točno odšel zahtevano vsoto. Žena je vsakemu gibu njegove roke pozorno sledila in seštevala z njim.

Ko je uradnik končal, je še vprašal: „Oprostite, rad bi vedel, zakaj hočete nenadoma ves denar dvigniti?“

Žena je dvignila glavo in ga energično pogledala: „Kdo pa je rekel, da ga mislim dvigniti? V časopisih vedno pišejo o bankah, kjer je denar negotovo naložen, pa sem se hotela le prepričati, če je ves moj denar še tu. Zdaj pa ga le spravite spet nazaj.“

In je vsa zadovoljna odšla.

UTZ EMMERICH

Izsiljevalec

Pri veletrgovcu Millerju se je pojavil čuden potepin.

„Kaj želite?“ je zarenčal Miller.

„Malenkost,“ je odvrnil obiskovalec in nepovabljen sedel na stol. „Veste, včeraj sem se sprehajal, gospod Miller...“

„In zaradi tega se me drznete moliti? Kdo pa ste pravzaprav?“

„Ime ni važno,“ se je nasmehnil vprašani. „Kot rečeno, včeraj sem se sprehajal. Pot me je peljala na Harlington mimo hotela Webster.“

„A?“ se je zdrznil Miller.

„Kajne, tole vas bo zanimalo?“ je pripomnil potepin.

„Pripovedujte dalje,“ je vrtil trgovec.

„No,“ je nadaljeval obiskovalec, „radovednemu, kot sem, mi je pogled ušel skozi okno v restavracijo.“

„Prav,“ je nestrpnostno rekel Miller, „povejte končno, kaj želite?“

„Le počasi,“ je miril nadležnež. „Pogledal sem pač noter in kaj menite, koga sem zagledal?“

„Mene seveda, koga drugega!“

„Vsa čast vaši bistroumnosti,“ se je ponorčeval obiskovalec. „Prepoznal sem vas na prvi pogled, zagledal ob vas mlado damo, pa še to, da ste imeli

pred seboj steklenico vina, če se ne motim, steklenico Candoc Extra; zelo oster pogled imam.“

„Prava figa,“ je zarenčal Miller. „In zdaj?“

„Zdaj?“ je zabundral potepin. „Dozdeva se mi, da vam ne bi bilo prav, če bi o tem zvedela vaša žena.“

„To je točno,“ je priznal trgovec.

„Torej sva se razumela?“

„Govorite, človek, koliko zahtevate?“

„Recimo pet sto...“

„Vi ste...“

„Brez groboti, prosim! Torej šest sto...“

Miller je zajel sapo. „Boste potem molčali?“

„Ko grob.“

Trgovec je potegnil iz žepa listnico. „Vzemite!“ je siknil. „Pa ne drznete si, nadlegovati še mojo hčerko.“

„Vašo hčerko?“

„Ja, fisto mlado damo, ki je sedela z menoj pri mizi.“

Obiskovalec se je nehote zdrznil. „Tisto... tisto... je vaša hčerka?“

„Kajpa?“

„In... dali... ste mi denar...?“

„Jasno,“ je renčal Miller. „Zanesem se na vas: moja žena nikakor ne sme zvedeti, da sem spet pil, kajti zdravnik mi je to najstrožje prepovedal.“

ŠPORTNI VESTNIK

ŠOLSKE DVOBOJE RAVNE — CELOVEC

Slovenska gimnazija v Celovcu in gimnazija v Ravnah že dalj časa navezuje prijateljske stike, posebej na športnem področju. Dijakinje in dijaki omenjenih šol se vsako leto srečajo, da se pomerijo v atletiki, nogometu in košarki. Pretekli teden je bila gimnazija za Slovence v Celovcu gostitelj gimnazijcev iz Slovenije. Športni dvoboj je bil šesti po vrsti in tretji na celovških tleh. V atletiki so fantje imeli na sporedu tek na 100 m, štafeto 4x100 m in tek na 1000 m, dekleta pa tek na 100 m, štafeto 4x100 m in tek na 400 m. Na sporedu gimnazijskega dvoboja sta bile še tekma v nogometu (fantje) in košarkarska tekma (dekleta). Izredno dobri rezultati so bili doseženi v atletskih disciplinah, kjer so vse zmage odnesli gostje iz Ravn. Omembe je vredno tekmovalstvo v teku na 1000 m, kjer so vsi dijaki tekli daleč pod 3 minute.

Tekmovalni sodniki — proforski zbor, katerim na čelu je stal profesor za telesno vzgojo na Slovenski gimnaziji Milan Kupper, so ocenili v vsaki disciplini tri tekmovalce.

Edino zmago športnega dvoboja za Slovensko gimnazijo v Celovcu je v mestnem stadionu dosegla nogometna enajsterica, ki je prijatelje iz Ravn premagala 4:3 (3:1). Dvoboj košarkaric so odločile Ravenčanke z 20:18 (10:8).

Rezultati v atletskih tekmovanjih:

fantje — tek na 100 m: 1. Gorazd Janko (Ravne) 11,6, 2. Janko Wieser (Celovec) 12,0, 3. Srečko Brodar (Ravne) 12,1, 4. Aleš Šimenc (Celovec) 12,3, 5. Marjan Fortin (Ravne) 12,4, 6. Richard Brumnik (Celovec) 12,6;

štafeta 4x100 m: 1. Ravne (Brodar, Selič, Fortin, Janko) 47,2, 2. Celovec (Šimenc, Brumnik, Mečina, Wieser) 48,2;

tek na 1000 m: 1. Mirko Štruc (Ravne) 2:41,7, 2. Srečko Krevh (Ravne) 2:45,6, 3. Ignac Domej (Celovec) 2:52,1, 4. Janko Ottowitz (Celovec) 2:56,8, 5. Ciril Hribar (Celovec) 2:57,0, 6. Darko Planinšek (Ravne) 2:58,9;

dekleta — tek na 100 m: 1. Nada Šober (Ravne) 12,8, 2. Marica Stornik (Celovec) 13,3, 3. Breda Urbanč (Ravne) 13,8, 4. Vera Kolar (Ravne) 14,0, 5. Anica Kovač (Celovec) 14,8, 6. Veronika Rutar (Celovec) 14,9;

štafeta 4x100 m: 1. Ravne (Pungartnik, Kolar, Urbanč, Šober) 54,5, 2. Celovec (Stornik, Schlapper, Velik, Koren) 55,8;

tek na 400 m: 1. Nada Šober (Ravne) 60,3, 2. Zora Zorman (Ravne) 67,0, 3. Ida Pungartnik (Ravne) 68,3, 4. Arija Olip (Celovec) 75,4, 5. Marija Hobel (Celovec) 79,8, 6. Maria Wakounig (Celovec) 90,3;

Končni vrstni red: 1. gimnazija Ravne (atletika 30, nogomet 15, košarka 22 = 67 točk), 2. gimnazija za Slovence v Celovcu (atletika 20, nogomet 25, košarka 12 = 57 točk).

SVETOVNO PRVENSTVO PRED VRATI

V nedeljo, 9. junija, bo staro obrtniško mesto pod Ljubelj, Tržič, imelo v gosteh najboljši motocikliste sveta, da se pomerijo v svetovnem prvenstvu moto-crossu za pokal FIM v kategoriji 125 ccm. Odkar visokogorska cesta na Ljubelj nima več pomena, tu so se vršile visokogorske hitrostne dirke, so Tržičani pridrili že 3 dirke v moto-crossu za svetovno prvenstvo. Leta 1968, 1969 in 1972 so bili tu teki za SP v kategoriji 250 ccm. Pod pokroviteljstvom občutne tovarne Peko je nedeljska dirka 4. za svetovno prvenstvo v Trziču. Na štartu, ki bo v nedeljo ob 14.30 uri na znameniti krožni tekmovalni progi z dolžino 2000 m in več vzponov do 45 stopinj, se bo zbrala vsa svetovna elita, njim na čelu vodeči po 8 dirkah za svetovno prvenstvo Belgijec Malherbe. Zvezna republika Nemčija bo zastopana z drugouvrščenim znanim Fritzom Schneiderjem, Avstrija pa z Lengauerjem, Götzom in Pasetom. Velika nagrada Jugoslavije in svetovno prvenstvo v moto-crossu za pokal mednarodne motociklistične federacije FIM v kategoriji 125 ccm bo okrašen z edinstvenim programom. Pred dirko bo godba na pihala pozdravila gledalce, nato pa se jim bodo predstavili dirkači. Po fanfarah, državnih himni in otvoritvenim govorom bo padalec naznanil pričetek 9. dirke za svetovno prvenstvo v kategoriji 125 ccm. 35 dirkačev bo moralo nato prevoziti dvakrat 45 minut in 2 kroga. Za tekmovalce veljajo še posebni predpisi, da tekmovalci ne smejo biti mlajši od 18 let in starejši od 25 let.

V okviru svetovnega prvenstva bo v soboto na sporedu III. dirka za jugoslovansko prvenstvo v moto-crossu kategorije 125 ccm, ki se bo pričela ob 15. uri. V omenjeni dirki se bodo tekmovalci lahko kvalificirali za svetovnoprvstveni moto-cross v nedeljo. Vstopnica za SP bo stala 20 dinarjev. Posebnost ob kraju: v pavzi med

V Postojni pričakujejo

že 12-milijontega obiskovalca

Svefovno znana Postojnska jama pritegne vsako leto ogromno število domačih in tujih obiskovalcev. Samo lani so našli skoraj 870.000 obiskovalcev, kar je za 16 odstotkov več kot v letu poprej. Večina med njimi so bili tujci, ki jih je bilo nekaj manj kot 684.000, domačih obiskovalcev pa je bilo 185.000.

Največ tujih obiskovalcev (namreč 23,2 %) je bilo iz Zvezne republike Nemčije, z 22,6 % so sledili Italijani, tako da so bili domačini z 21,3 % žele na tretjem mestu. Delež Avstrijcev je znašal 6 %, Angležev 5,8 %, Nizozemcev 5,6 % Francozov 3,6 odst., Švicarjev 1,7 odst. in Dancov 1,2 odst., medtem ko so obiskovalci iz Sovjetske zveze predstavljali 1 odstotek celotnega števila. V skupnem številu turistov, ki so si lani ogledali Postojnsko jamo, so obiskovalci iz navedenih desetih držav predstavljali 92 odstotkov.

Lani je bil v Postojnski jami dosežen tudi nov rekord, in sicer pri dnevnem obisku: v enem dnevu so v jami našli kar 11.340 obiskovalcev, kar je največje število obiskovalcev v enem dnevu doslej.

Doslej si je Postojnsko jamo ogledalo že več kot 11 milijonov turistov, tako da upravičeno pričakujejo, da si bo letos to znamenitost ogledal 12-milijoni obiskovalec. Če bo število obiskovalcev naraščalo tako hitro kot lani, potem bodo že v nekaj letih (čež 3 ali 5 let) dosegli milijon obiskovalcev Postojnske jame letno.

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 8. 6.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.55 Glasbeni mozaik — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.30 Radijski svetovalec — 14.00 Voščila — 15.15 Iz življenja korških ljudskih godcev — 15.45 Teden srečanja — 16.00 Servis — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Velika glasbena parada“ — 22.10 Šport — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 9. 6.: 6.10 Igra na orgle — 8.10 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Veliki nedeljski zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.10 „Vrnitev“. Povest Dolores Vieser — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Karl III. in Ana Avstrijska“ — komedija — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Hamburške impresije — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj — 22.10 Šport.

PONEDELJEK, 10. 6.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Na obisku pri korških godbah na pihala — 14.45 Korške šege včeraj in danes — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo... — 17.52 Oddaja delavske zbornice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Operetni koncert — 21.30 iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja — 22.10 Šport.

TOREK, 11. 6.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 In ljudje so tako prijetni — 14.30 Dom in šola — 15.00 Ljudska glasba iz Štajerske — 16.30 Za otroke — 17.10 Avstriji o Avstriji — 17.52 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Ljudska glasba in pesnikovanje po narečju — 19.50 Note in beležke — 20.10 Kaj radi slišimo — 21.10 S sekuro skozi listnat gozd — 22.10 Šport.

SREDA, 12. 6.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Celovski Madrigalisti pojejo korške pesmi — 15.00 Pojemo in muziciramo — 16.30 Pisan operetni venček — 17.10 V dunajski kavarni — 17.52 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelje planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Karl III. in Ana Avstrijska“ — 21.10 Zabavna glasba iz Predarlca — 21.30 Zvezne dežele poročajo — 22.10 Šport.

ČETRTEK, 13. 6.: 6.10 Igra na orgle — 9.00 Biseri lahke glasbe — 10.30 „Župnikovo veselje“ radijska pripovedka — 11.30 Dopoldanski koncert — 13.10 Glasbeni desert — 14.30 Ljudske viže — 16.00 „Vse štiri dame v igri“, komedija — 18.00 „Pod lipami“ — 19.00 Šport ob prazniku — 20.10 „Šale kot orožje“ — 21.00 Proizvajalci glasbe na svetu — 22.10 Šport.

PETEK, 14. 6.: 6.00 Jutranja gimnastika — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Ljudske viže — 14.45 Literatura iz Štajerske — 15.00 Novosti — redkosti — posebnosti — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.52 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Josef Haydn: Zbor in orkester — 21.30 Nekoč je živel na Gradiščanskem — 22.10 Šport.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 8. 6.: 9.05 Rubrika za jugoslovanske delavce — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 9. 6.: 9.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 10. 6.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

TOREK, 11. 6.: 9.30 Domača zabavna glasba — 13.45 Informacije — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 12. 6.: 13.45 Informacije — Popevke — Nova slovenska literatura.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 8. 6.: 16.45 Oddaja z miško — 17.10 Za mladino — 17.55 Družina Patridge — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Oddaja Heinz Conradsa — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 WIG-GALA 1974 — 21.50 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.40 Dekleta iz podzemlja. Kriminalka.

NEDELJA, 9. 6.: 16.30 Otrokom za lahko noč — 17.00 Deželnozbornske volitve na Nižjem Avstrijskem — 17.05 Znorčani škrt — 17.20 Skipy — 17.45 Jadralni bi morali znati — 18.00 Otrokom za lahko noč — 18.05 Lumierovi otroci — 18.35 Variacije za kajak — 19.05 Umor ptic — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Grad Gripsholm. Film — 21.50 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 10. 6.: 18.00 Teletest — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Šale s Čariljem — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.15 ORF-transparent — 21.15 Svetovna zgodovina o nogometu — 22.10 Čas v sliki.

TOREK, 11. 6.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Rožnatordeči panter — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Volitve državnega predsednika 1974. Dr. Rudolf Kirchschiäger — 21.05 Svetovna zgodovina o nogometu — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Modesty Blaise — smrtonosna lady.

ČETRTEK, 13. 6.: 15.30 Avstrijske kolesarske dirke — 14.50 Otvoritev svetovnega prvenstva v nogometu — 16.50 Svetovno prvenstvo v nogometu: Brazilija — Jugoslavija — 18.45 Joy Brna — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.15 „Nepodkupljivi“. Veseloigra Huga von Hofmannstala — 22.05 Čas v sliki — 22.10 Svetovno prvenstvo v nogometu.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 8. 6.: 16.15 Onednina linija — 17.05 Gorski kristal — 18.30 Mini-Maks — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Nogomet — Avstrija: Italija — 21.10 Eden mora nastradati. Veseloigra — 22.40 Čas v sliki.

NEDELJA, 9. 6.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Horizontali — 19.30 Čas v sliki s poročili o deželnozbornskih volitvah na Nižjem Avstrijskem — 19.50 Novo v kulturi — 20.15 V lastni zadevi.

PONEDELJEK, 10. 6.: 18.30 Šah smrti o elektriko — 19.00 Ogroženo življenje — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 21.00 Šef-inspektor Gideon — 22.25 Posebno poročilo avstrijskih kolesarskih dirk — 22.35 Telereprize.

SREDA, 12. 6.: 18.30 O fiziki — 19.00 Igra s pojmi. Kaj pomeni „socialističen“? — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Variete sveta — 21.00 Jutri pride kraljica — 21.45 Telereprize in slike iz Avstrije — 22.05 Posebno poročilo avstrijskih kolesarskih dirk — 22.15 Čas v sliki in kulturne novosti.

ČETRTEK, 13. 6.: 15.45 Hrt na krivih polih — 16.30 Peter — 16.35 Za mladino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Impresije iz Admonta — 18.30 J. S. Bach. Passacaglia in Guge c-moll — 18.45 Išče mo zvečičavni svet — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Joan Baez kot oseba — 20.15 Evropska dediščina — 21.10 Anton Bruckner. Simfonija št. 4, v es-duru — 22.20 Čas v sliki.

PETEK, 14. 6.: 18.30 Pionirji sodobnega slikarstva — 19.15 Tehnike učenja za odrasle — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Svetovljanske žene — 21.15 Ob sedmi jutranji zori.

CETRTEK, 13. 6.: 7.05 Duhovni nagovor — Anton Förster: Litanije.

PETEK, 14. 6.: 13.45 Informacije — Kar po domače.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

SOBOTA, 8. 6.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Studio za najdene skladbe — 10.15 Glasbeni drobci od tu in tam — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.10 Melodije za opoldan — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtiljak“ — 17.10 Kitara in ritmu — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Milana Ferleža — 20.00 Z velikimi zabavnimi orkestri — 20.30 „Slovenska popevka 74“ — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 9. 6.: 6.50 Danes za vas — 8.07 Radijska igra za otroke — 8.05 Skladbe za mladino — 9.05 Še pomnite, tovariši... — 10.05 Išče mo popevko poltelja — 11.20 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.15 Zabavna glasba — 14.25 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 15.30 Popularne operne melodije

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi v mesecu juliju na

IZLET NA VELIKO PLANINO v Kamniških Alpah

Z Velike planine, za katero je značilno, da ima poseben gradbeni slog pastirskih koč, je čudovit razgled v Kamniške oz. Savinjske Alpe. Na planino se bomo povzpeli z žičnico oz. sedežnico. Obisk Velike planine, ki doseže nad 1800 m višine, toplo priporočamo.

Interesenti naj se prijavijo najkasneje do 25. junija pri posojilnici v Borovljah. Točen datum izleta bomo objavili pozneje. Trenutno nas zanima število prijaviteljev, da bomo lahko naročili odgovarjajoči avtobus.

Odbor

— 16.00 Radijska igra — Romeo in Julija — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.15 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 10. 6.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Pisana paleta lahke glasbe — 11.20 Z nami doma in na poti — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 13.15 Zabavna godba — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 15.40 Nikolaj Rimski Korsakov — suita — 16.00 „Vrtiljak“ — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 19.15 Z ansamblom Petra Flereta — 20.00 Stereofonski operni koncert — 21.30 Zvočne kaskade — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Popevke se vrstijo.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 8. 6.: 16.45 Državno rokometno prvenstvo — 18.00 Obzornik — 18.15 Kje izvira Nil? — 19.15 Humoristična oddaja — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.20 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.30 Slovenska popevka 74.

NEDELJA, 9. 6.: 9.20 Kmetije — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.00 Poročila — 17.45 Propagandna oddaja — 17.55 Poročila — 18.00 Godovščine Dakla Makana — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Sodabna oprema — 20.40 Nadaljevanje gruzinskega večera — 22.40 Dnevnik.

PONEDELJEK, 10. 6.: 16.45 Madžarski dnevnik — 17.30 Koko, Moko in vrabček Skoko — 17.45 Obzornik — 18.00 Na daljnem severu — 18.25 Gruzinski večer: Darjalske skice — 18.45 Mozaik — 19.30 Kaj hočemo — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Sodabna oprema — 20.40 Nadaljevanje gruzinskega večera — 22.40 Dnevnik.

TOREK, 11. 6.: 16.45 Madžarski dnevnik — 17.50 Pell so jih mati moja — 18.00 Risnike — 18.10 Obzornik — 18.25 Multiplevision — 18.55 Mozaik — 19.00 Marksizem v teoriji in praksi — 19.20 Mozaik kratkega filma — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Na krivih poteh — 21.15 Kmetije — 22.10 Dnevnik.

SREDA, 12. 6.: 17.20 Beli kamen — 17.50 Obzornik — 18.05 Propagandna oddaja — 18.15 Košarka Italija: Jugoslavija — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Propagandna oddaja — 20.40 Film tedna: Skrivnost — 22.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 13. 6.: 14.55 Propagandna oddaja — 15.00 Svetovno prvenstvo v nogometu — otvoritev — 16.50 Svetovno prvenstvo v nogometu — Jugoslavija: Brazilija — 18.50 Propagandna oddaja — 18.55 Poročila — 19.00 Junak mojega otroštva — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kam in kako na odh — 20.40 Valler brani Sarajevo — 21.25 Četrkovski razgledi — 21.55 Dnevnik — 22.10 Nogomet Jugoslavija: Brazilija.

PETEK, 14. 6.: 15.50 Svetovno prvenstvo v nogometu — ZRN: Čile — 17.50 Obzornik — 18.05 Veseli tobogan — 18.35 Risanka — 18.45 Mozaik — 18.50 Atletika — 19.15 Pet minut za boljši jezik — 19.25 Kažipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cirkak — 20.00 Dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.40 39 stopnic — 22.05 Dnevnik — 22.20 Filmski pregled s svetovnega prvenstva v nogometu.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uradništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba s o. J. Drava, Celovec — Borovlje.